

Kirsten Anne Grethe Eira
Anne Elle Gaup
Marianna Sara Gaup
Káre-Elle Partapuoli

Šuvva

Rávagirji neahttaresursii
8.–10. jahkeceahkkái

Kirsten Anne Grethe Eira
Anne Elle Gaup
Marianna Sara Gaup
Káre-Elle Partapuoli

Šuvva

Rávagirji neahttaresursii

8.–10. jahkeceahkkái

© Davvi Girji 2025

1. hápmi

Gráfalaš hábmejeaddji: Davvi Girji

ISBN 978-82-329-0694-9

Ruhtadan: Norgga Sámediggi

www.davvi.no

Dán buktaga ii leat lohpi mánget eará go dan maid lea lohpi
vuoignaduodjelága njuolggadusaid mielde dahje šiehtadusaid mielde
mat leat dahkkon Kopinorain, vuoignaduiid vuoigatvuodaeaggádiid
beroštusorgánain. Jus ii leat dahkkon sierra šiehtadus Davvi
Girji AS:in, de lea buot mánge ja daid olámudduidahkan
gildojuvvon, ja rihkkun sáhtá mielddisbuktit buhtadusgáibádusa
ja buktaga bearrama, ja sáhtá sáhkohallat dahje ránggášuvvot
giddagasduomuin.

Álgosátni

Šuvva neahttaresursa čuoovu ođđa oahppoplána ML20S bajitoasi ja sámegiela vuosttašgiellan gealbomihttomeriid. Šuvva neahttaresursa heive nuoraidceahkkái. Neahttaresurssas lea čielga progreshuvdna, ja ulbmil lea ahte oahppi galgá geavahit duogášdieđuid ja ovdamáhtu go bargá oahpponeavvu fáttáiguin. Ohppiid duogáš, sámi kultuvra, sámi árvvut, árbevirolaš máhttu, sohka- ja bearašoktavuođat ja guvlui gullevašvuohta galget leat fága vuolggasadjin. Dasa lassin sámegiela oahpahus galgá ovddidit árvvuid ja posiitiiva miellaguottuid mat dorjot sámi searvevuoda.

Dát oahpaheaddjirávagirjjáš lea dutnje láidehus oahpponeavvu sisdollui, ja mo dainna bargat oahpahusas. Galgat álkit oaidnit mii juohke kapihttala sisdoallu lea, ja dás leat maiddáí lassibargoevttohusat maidda sáhtta čiekŋudit.

Šuvva neahttaresurssas leat teavsttat ja bargobihtát mat čuvvot gealbomihttomeriid, ja ovddidit čiekŋalisoahppama ja fágaidrasttildeaddji fáttáid, mat deattuhuvvojit oahppoplánas. Maiddáí vuodđogálggat ja guovddášelemeanttat láidestit oahpponeavvu sisdoalu. Neahttaresurssa ulbmil lea nannet ja ovddidit ohppiid njálmmálaš ja čálalaš giellagealbba ja dahkat ohppiid oadjebas giellageavaheaddjin, geain lea posiitiiva iešgovva ja oadjebas identitehta.

Lihku bargguin!

Sisdoallu

Šuvva neahttaresursa ja oahppoplána 7

Neahttaresurssa sisdoallu 9

Kapihtalstruktuvra 9

Šuvva 1 – 8. jahkeceahkki 10

- Lohkanstrategiijat 10
- Diehtoteavsttat 13
- Muitalanárbi 16
- Drámateavsttat 18
- Estetihkka – namma muitala 21
- Váibmogiella 23
- Árbegiisá – eanandoallu 25
- Reflekterejeaddji teavsttat 27

Šuvva 2 – 9. jahkeceahkki 30

- Gáldut ja gáldokritihkka 30
- Diehtoteavsttat 33
- Muitalanárbi 36
- Drámateavsttat – dánsa ja dánssa árvvoštallan 39
- Ovttastuvvon teavsttat – Máidnosat ja kampánnjat 42
- Jurdagat ja oaivilat 45
- Váibmogiella gollegiella 48
- Árbegiisá – boazodoallu 50

Šuvva 3 – 10. jahkeceahkki 52

- Lohkanhárjehusat 52
- Gáldut ja diedut 56
- Diehtoteavsttat 59
- Muitalanárbi 61
- Luohti – Sámi poesijja 64
- Drámateavsttat – filbma- ja filbmaárvvoštallan 67
- Čállinhárjehusat – ákkastallan 71
- Árbegiisá – guolásteapmi ja gulahallan luondduin 73

Fágaidrasttildeaddji fáttát 76

- Álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen 76
- Demokratiija ja mielborgárvuohta 81
- Guoddevaš ovdáneapmi 86

Giellaoahppa 91

- Guovddášelemeanttat 91
- Gealbomihttomearit 91
- Kapihttalat 91

Gáldut 102

Neahttasiiddut 102

Šuvva neahttaresursa ja oahppoplána

Sámegiella vuosttašgiellan lea sihke giellafága ja oahppahábmenfága. Dat mearkkaša ahte oahppi galgá sámegiella vuosttašgiellan-fágas oahppat *mo* giella doaibmá, máhttit *geavahit* giela ja *gulahallat* iešguđet oktavuodain. Sámegiella vuosttašgiellan lea dehálaš sihke gulahallamii, oahppahábmemii, kulturáddejupmái ja identitehta ovdáneapmái. Fága galgá ge nu ovddidit ja nannet ohppiid njálmmálaš ja čálalaš čállingealbbu, vai oahppit šattašedje *oadjebas giellageavaheaddjin*, ovddidit *positiiva iešgova* ja *oadjebas identitehta*.

Oahpahusa vuodđu galgá leat sihke sámi ja Norgga servodaga vuodđoárvvut, ja oahpahus galgá maiddá ovddidit posiitiiva miellaguottuid mat dorjot sámi searvevuoda sihke báikkálaččat ja miehtá Sámi. Oahppoplánain namuhuvvojit vuodđoárvvut nugo olmmošárvu, demokratiija, ovttaárvosašvuohta, searvevuohta ja guvlui gullevašvuohta.

Sámegiella vuosttašgiellan oahppoplána fágarelevánsa ja guovddáš árvvut leat *Šuvva* neahttaresurssa sisdoalu vuolggasadji. Čilgehusaid, lohkanteavsttaid, bargobihtáid ja árvvoštallamiid bokte oahppit galggašedje oahpásnuvvat sámi njálmmálaš árbevieruide, čálalaš teavsttaide ja gielalaš girjáivuhtii.

Oahpponeavvu sisdoallu galgá dan láhkái ovddidit ja láhčit saji vásáhusaide, dulkomii ja refleksuvdnii. Oahpponeavvu deattuha maiddá árvvoštallannávcca ovddideami go láhčá oahppái vejolašvuoda kritihkalaččat jurddašit ja ovddidit ehtalaš diđolašvuoda.

Oahppoplána *guovddášelemeantt*at ja *vuodđogálggat* mannet giehtalagaid, ja čujuhit maid máhtuid ja gálggaid oahppi galgá oahppat sámegiella vuosttašgiellan-fágas. Bargadettiin neahttaresurssain oahppit galget ovdánahttit njálmmálaš, čálalaš, lohkama ja digitála gálggaid.

Oahppoplánas leat čuovvovaš guovddášelemeanttat:

- Sámástit
- Lohkangealbbu ovdánahttit
- Čállingealbbu ovdánahttit
- Giella vuogadahkan ja vejolašvuohtan
- Giellagirjáivuota

Šuvva sisdoaluin ja bargobihtáiguin oahppi galgá beassat ovdánahttit vuodđogálggaid ja fága guovddášelemeanttaid.

Oahppoplánas leat *fágaidrasttildeaddji fáttát*, mat leat válddahuvvon oahppoplána bajitoasis, ja dain lea lagas čanasteapmi oahppoplána árvovuodđui. Leat fáttát main vuolggasadji leat servodathástalusat mat gáibidit beroštumi ja áŋgiruššama ovttaskasolbmoss ja servodagas.

Fágaidrasttildeaddji fáttát leat:

- Álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birget
- Demokratiija ja mielborgárvuohta
- Guoddevaš ovdáneapmi

Mii ávžžuhit juohke kapihttala álggahettiin ságastallat ja čilget ohppiide maid sii galget oahppat (oahppanulbmiliid vuodul). Geavat áinnas doahpagiid mat leat oahppoplánas, vai oahppi hárvána oahppoplána doahpagiidda. Fágaidrasttildeaddji fáttáiguin oahppi hárvána ja oahppá bargat fágasurggiid čuolmmaiguin ovddidan dihtii gelbbolašvuoda mii guoská dán golmma fáddái.

Čiekŋalisoahppan fágas mearkkaša ahte oahppi hárbhallá oaidnit oktavuodaid fágain ja fágasurggiin, ja nu geavahit máhtuid ja gálggaid iešguđet láhkái. Dasa gullá earret eará ahte oahppi hárbána reflektaret sihke dan maid diehtá ovddežis (ovdamáhtu), maid lea oahppan (árvvoštallan) ja dasto váldit atnui dan maid lea oahppan ođđa áššiid oahppamii. Oahppi galgá nuppiin sániin **oahppat mo oahppá**. Dan láhkái oahppi oahppá váldit aktiiva rolla ja eanet ovddasvástádusa iežas oahppamis.

Čiekŋalisoahppan galgá ovddidit ohppiid gealbbu reflektaret ja kritihkalaččat jurddašit. Čiekŋalisoahppan gáibida maiddái ahte lea dilli čiekŋudit áššiide ja geahččat oahpu oktavuodaid eará áššiide. Mii fertet hárbhallat jearrat alddámet man láhkái sáhtta diehtu ja máhttu maid ohppen, leat relevánta eará áššiide? Oahppi galgá dán láhkái oahppat geavahit máhtus plánat, reflektaret, guorahallat, dulkot, buohtastahttit, suokkardallat ja árvvoštallat iešguđetlágán oahppandilálašvuodain.

Šuvva neahttaresurssa sisdoallu oktan bargobihtáiguin galgá ovddidit čiekŋalisoahppama. Ulbmil lea ovddidit ohppiid hutkanilu, beroštumi oahppamii ja suokkardallanmiela.

Neahttaressa sisdoallu

Kapihtalstruktuvra

Juohke kapihttalis leat álggus oahppanulbmilat ja fágadoahpagat. Muhtun kapihttaliin čilgejuvvojit maiddá oahppanstrategiijat sierra rámmain mat ihtet jus deaddilat oahppanstrategiija-boalu. Oahppi galgá ovdamáhtu geavahit fáddái, ja dat dáhpáhuvvá muhtun gažaldagaid bokte maid birra olles luohkká galgá ságastallat. Dasto galgá juohke oahppi alces čállit čoavddasániid ságastallama birra.

Viidasit kapihttala struktuvra lea nu ahte lea fáddateaksta. Dasa leat dasto sihke njálmmálaš ja čálalaš bargobihtát.

Maŋnel dán lea lohkanteaksta, dássi 1 ja dássi 2. Goappašiid dásiide leat sátnečilgehusat muhtun sániide. Juohke lohkanteaksta álggahuvvo ovdallohkangažaldagain ja govain mat galget oahppi bidjat jurddašit fáttá birra. Daidda galgá čálalaččat vástidit. Maŋnel lohkanteavsttaid leat gažaldagat teavstta birra. Dássi 1:s leat álgogažaldagat eambbo njuolga tekstii ja dasto veahá reflektengažaldagat. Dássi 2:s leat eanas reflektengažaldagat. Bargobihtáide galgá čálalaččat vástidit.

Dán oahpponeavvu erenoamášvuohta lea earret eará ovdamáhttu ja árvvoštallanskovvi oahppanulbmiliid hárrái. Das lea maid dai rabas árvvoštallanoassi maid oahppi sáhtta deavdit. Nu oahppi beassá árvvoštallat iežas seammás go geardduha fáttáid mat leat leamaš kapihttalis. Dás leat sihke njálmmálaš barggut, čálalaš barggut, oktagaslaš barggut, bárrabarggut ja joavkobarggut, ja ovdanbuktin lea stuora oassi das. Ovdanbuktin lea dávjá jurddašuvvon joavkkus dahje olles luohkás. Oahpaheaddji ja oahppi sáhttiba šiehtadit mii ovdanbuktimiid heive buoremusat oahppái.

Šuvva 1 – 8. jahkeceahkki

Lohkanstrategiijat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret mo sámi jurddašuvuogit, njálmmálaš mitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Teavsttat gokčet álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgema fágaidrasttildeaddji fáttát dan láhkái ahte oahppit iešguđet lohkanvugiid bokte besset lohkat teavsttaid main lea sáhka nuorain, ja mat guovdilastet iešdovddu mángga láhkái. Teavsttaide leat reflekšuvdnabargobihtát main oahppi beassá reflekteret daid nuoraid dili geaid birra lohket teavsttain, ja geaiguin sáhttet identifiseret iežaset. Maiddái guoddevaš ovdáneapmi gokčojuvvo go oahppit besset guorahallat man láhkái sámi árbevierru boahtá ovdan dahje vuhtto mitalusain.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Lohkanlogga lea logga maid čállá omd. romána logadettiin, vai muitá sisdoalu go galgá čállit nugo girjeárvvostallama dahje girjeovdanbuktima.
Girjeárvvostallan lea go guorahallá girjji mearriduvvon eavttuid mielde mat gullet sihke girjji sisdollui ja hápmái.
Reflekšuvdna lea go jurddaša dárkilit fáttá birra.
Mun diedán cealkagat leat cealkagat fáttá birra, ja juohke cealkka álgá «Mun diedán ...»

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit maid reflekteret mearkkaša ja geahččalit reflekteret teavsttaid sisdoalu
- diehtit mii lohkanlogga lea ja hárvánit geavahit lohkanlogga
- máhttit lohkat iešguđetlágán teavsttaid
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid

- máhttit geavahit «Mun dieđán cealkka»-oahppanstrategiija
- máhttit čállit girjeárvvostallama

Fágadoahpagat

Bargologga
Raporta
Referáhtta

Kapihttala teavsttat

Dán kapihttala teavsttat čatnasit fáttáide mat leat lohkanlogga čállin, girjeárvvostallan, refleksuvdna, «mun dieđán cealkagat» ja muiitalus dahje románaoasážit ja nuoraidgirjiit. Teavsttaid bokte oahppit ohppet maiddá oahppanstrategiijaid. Ulbmil lea maiddá movttiidahttit ohppiid eambbo lohkat ja fuomášuhttit sin ahte gávdnojit somás ja gelddolaš lohka mušat maiddá sámegillii, ja ahte galggašedje daid válljet dárogiel lohka mušaid sadjái. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá. Guoddevaš ovdáneami sáhtta maiddá ođđaigásaš spealuid bokte olahit.

Kapihttala **lohkanstrategiijat** lea jurddašuvvon nu ahte skoviid sáhtta geavahit iešguđet bargguide.

Lohkanvuogit Teaksta čilge iešguđet lohkanvugiid maid sáhtta geavahit iešguđet teakstamálliide. Oahppi beassá ieš hávjánit válljet rievttis lohkanvuogi teavsttaide.

Ná doaibmá Minecraft (oasáš) Dás čilge oanehaččat Minecraft-spealu birra.

Lohkanlogga Teavsttas čilge mo lohkanlogga galgá čállit.

Amas golgodávda Lea románaoasáš Jussá birra gii lei hui movttegis gánda, muhto gii fáhkka rievda.

Girjeárvvostallan Dás čájehuvvo mo girjeárvvostallama čállá, ja mii das galgá leat mielde.

Girjeárvvostallan «Ođđa eallin»- buot lea vejolaš! Gula mo Rávnna eallin rievda dušše unna dáhpusaža geažil mii mearkkašii hui ollu! Dán ovdamearkkas čielgasat oaidná man hámis girjeárvvostallan sáhtta leat.

Mun dieđán cealkagat Teaksta čilge mo daid galgá čállit.

Nuoraidgirjiit Teavsttas oahppi oázžu faktadieđuid nuoraidgirjiid birra.

Liŋkkat

[Minecraft spill eksempel youtube](#)
classic.minecraft.net

Bargobihtát

Bargobihtáin oahppi galgá geavahit iešguđetlágán bargovugiid mat dorjot kapihttala fáttáid, ja maid oahppit dovdet ovdalaččas juo veahá.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdalohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Lohkanteavsttat
Čállit čoavddasániid
Čállit lohkanlogga čállinrámmii
Čállit girjeárvvostallama málle mielde

Liŋkkain viežžat dieđuid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekšuvdnabargobihtát
Čállit «Mun diedán cealkagiid» teavstta birra
Refererenbargobihtá
Árvvoštallat iežas lohka ovdáneami
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

Dán kapihttalis čiekŋudeapmi sáhtá leat ahte oahppit besset geahččalit Minecraft sámegiel veršuvnna ja dasto buohtastahttet engelas veršuvnnain.

Lassibargoevttohusat

- 1 Gávdnat eambo sámegiel lohka teavsttaid maid sáhttet lohkat.
- 2 Gávdnat muhtun girji/romána maid lohka, ja mas čállá girjeárvvostallama.

Diehtoteavsttat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflektaret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- muitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflektaret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpágiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- máhttit árvvoštallat iešguđetlágán gálduid jáhkehahttivuoda, doallelašvuoda ja relevánsa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

«Báikkálaš herskot»-teaksta gokčá dán kapihttalis guoddevaš ovdáneami fágaidrasttildeaddji fáttá. Dán teavsttas oahppit oahpásnuvvat muhtun sámi eallinvugiide, árbevirolaš ealáhusaide ja árvvuide mat gusket daidda.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Referáhtta lea čoahkkáigeassu teavstta sisdoalus. Das čállá oanehaččat dieđuid teavstta sisdoalu birra dahje mii mearriduvvui čoahkkimis.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit manlágán diehtoteavsttat gávdnojit
- diehtit iešguđet raportamálliid birra
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit diehtoteavsttaid lohkamii
- máhttit ovdanbuktit ja juohkit dieđuid

- máhttit referáhtta-oahppanstrategiija geavahit
- máhttit čállit bargologga
- máhttit hábmiet diehtoteakstastruktuvrra mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- máhttit čállit raportta bargologga vuodul

Fágadoahpagat

Bargologga
Raporta
Referáhtta

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mat leat diehtoteavsttat ja referáhtta-oahppanstrategiija. Earret eará «Báikkálaš herskot»-teaksta gokčá kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá guoddevaš ovdáneapmi. Muđui lohkanateavsttain oahppit ohppet iešguđetlágán bargovugiid geavahit.

Čilgehus lohkanateavstaide – ulbmil ja mo dat čatnasit omd. ulbmilii ja eará fágaide:

Lohkat/diehtoteavsttat Ulbmil lea oahppat manlágán diehtoteavsttat gávdnojit ja dás lea moatti mállii fokus.

Bargologga Teavsttas oahppá mii bargologga lea ja man hámis dat sáhtá leat.

Bargologga «Báikkálaš herskot» Čájeha mo sáhtá čállit bargologga maid oahppi beassá geavahit go dakkár bargu lea.

Raporta Teaksta čilge mii raporta lea ja man oktavuodas dat geavahuvvo ja mo dat sáhtá leat.

Dáhpáhusraporta Čájeha ovtta raportamálle.

Báikkálaš herskot-prošeakta Teaksta lea fiktiivá prošeakta maid oahppi čadahit.

Referáhtta Čilge mii referáhtta lea ja mo referáhta čállá.

Artihkaloasáš: Giellavahkku Čájeha ahte dat maiddái lea diehtoteaksta.

Bargobihtát

Dán kapihttalis bargobihtát addet ohppiide vejolašvuodaid geavahit mánngalágán bargovugiid, ja leat sihke ovttaskasbarggut ja bárrabarggut.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš

Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat

Lohkanateavsttat

Čálalaččat vástidit gažaldagaide

Refleksuvdnabargobihtát

Bárrabargu: Čállit fiktiivá bargologga

Bárrabargu: Čállit raportta

Ovttaskasbargu: Referáhttačállin

Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čieknuđit

Raporta-bargobihtta sáhtta leat fágaidrasttildeaddji doaibma luonddufágas, luonddugáhttemis, árbevirolaš máhtus, bargoeallimis ja giellafágain.

Joavkobargu:

Válljeahkki ovttá doaimma evttohusaid gaskkas vuollelis. Doai mearrideahppi ieža masa dudno doaibma galgá čatnasit.

Jurddašeahkki mo dán doaimma sáhtášii čadahit prošeaktabargun.

Čálli álggos bargologga nu go dat sáhtášii leat bargologgaovdamearkateavstta vehkiin.

- a) **Rabas evttohus: Vállje ieš fáttá. Jus it fuomáš ieš, de leat vuollelis evttohusat maid gaskkas sáhtát válljet.**
- á) **Oahppit galget čoaggit ruskaid. Galle ruskaseahka nagoda 8. luohkká čohkket gilis ovttá beaivvis.** (Dát sáhtta čatnasit luonddugáhttemii ja luonddufágii)
- b) **Mo sáhtta jávreguliid suodjalit jávrriin** (dát sáhtta čatnasit luonddufágii ja gillii)
- c) **Olgoskuvla** (dát sáhtta čatnasit árbevirolaš máhttui ja gillii)
- č) **Bargohárjehallan** (dát sáhtta čatnasit bargoeallimii)

Muitalanárbi

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešgudetlágán teakstašlájaid iešgudet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- välljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret mo sámi jurddašvuogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas
- buohtastahttit iešgudet sámi guovlluid cuvccas- ja máinnasvariánttaid ja njálmmálaš árbevieruid

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giellagirjáivuota Sámis

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Myhtat leat mitalusat mat mitalit olu álbmoga jáhku, jurddašemi ja birgenvugiid birra. Mitalusat sáhttet ovdamearkka dihtii mitalit geat mii sápmelaččat leat. Ná sáhttet mitalusat ovddidit posiitiiva iešgova ja identitehta ja nu dat gusket álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgen fágaidrasttildeaddji fáddái.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Referáhtta lea čoahkkáigeassu teavsta sisdoalus. Das mitala oanehaččat teavsta sisdoalu birra dahje mii mearriduvvui čoahkkimis.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii álbmotdikten lea
- diehtit mii myhta lea
- lohkat myhtaid ja áddet teavsta sisdoalu
- máhttit gávdnat čoavddasániid ja geavahit daid bájuhit teavsta sisdoalu
- máhttit buohtastahttit myhtaid sisdoalu
- máhttit čállit replihkaid dihto mitalussii
- máhttit dulkot myhtaid sisdoalu
- máhttit reflekteremiin almmuhit iežaset jurdagiid

Fágadoahpagat

Álbmotdikten
Myhtat
Sivdnádusmuitalus
Nástegovat

Kapihttala teavsttat

Myhtat gullet álbmotdiktemii, ja leat ge oassi min oktasaš sámi kulturárbbis. Dán kapihttalis oahppit besset oahpásnuvvat ja maiddá čiekŋudit golmma iešguđetlágán sámi myhtaide; sivdnádusmuitalusii, myhtaide mat gullet nástealbmái ja mo čuoikkat bohte Sápmái. Seamma myhtas sáhttet leat báikkálaš variánttat, danne ávžžuhit ságastallat dán birra. Oahppit soitet gullan sullasaš myhta ovdal. Oahpponeavvus leat myhtat sihke teakstahámis ja filbman. Dán láhkái speadjalastá oahpponeavvu muitaleami variašuvnnaid. Myhtaid čiekŋudeapmái gullá maiddá hárbhallat *lohkanáddejumi* ja *reflekteret* vuđolaččat maid myhtat rievtti mielde muitalit.

Álbmotdikten ja myhtat Čilge mii sámi myhta lea ja mo dat lea oassi álbmotdiktemis.

Teavsttas leat maid čielga ovdamearkkat ja čilgejumit.

Myhtat muitalit mo máilbmii lea sivdniduvvon Myhta čilgejumii.

Máilmmi sivdnideapmi Myhta mo máilbmii sivdniduvvui.

Sámi nástealbmii muitala Oanehis teaksta nástealmmi dehálašvuoda birra ja mo sámii leat ávkkástallan das.

Sarvvabivdu nástealmmis Myhta mii čilge daid iešguđet nástegovaid. Teavsttas leat sátnelgehusat.

Mo čuoikkat bohte Sápmái Myhta dan birra mo čuoikkat bohte Sápmái. Dáinna teavsttain sáhtta maiddá fuomášuhttit ohppiid man dehálaš čuoika lea sápmelaččaide.

Bargobihtát

Kapihttalis leat bargobihtát mat gokčet kapihttala oahppanulbmiliid. Oahppit galget hárbhallat doahpagaidd mat gullet fáddái, lohkat iešguđetlágán myhtaid, buohtastahttit ja dulkot myhtaid. Kapihttalis leat maiddá čálalaš ja njálmmálaš refleksuvdnabargobihtát. Dákkár bargobihtát sáhttet leat hástaleaddji. Ávžžuhit oahpaheaddji veahkkegažaldagaid geavahit láidestan dihtii ohppiid refleksuvdnii.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš

Čállit čoavddasániid

Lohkanteavsttat

Čálalaččat vástidit gažaldagaide

Geahččat filmma ja vástidit bargobihtáide filmma sisdoalu birra

Geassinbargobihtá

Rivttes vástádusa válljen

Buohtastahttit Njávášáhká ja Áhčášáhká

Reflekteret mo gáđašvuhta ja bahávuhta sáhtta čuoicat olbmo eallimii

Replihkaid hutkat muitalusa vuodul

Reflekteret, dulkot ja árvoštallat maid myhtat muitalit ja maid dain sáhtta oahppat

Árvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Drámáteavsttat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit ja reflekteret earáid ovdanbuktimiid ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heinvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret mo sámi jurddašuvuogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis leat drámá ja drámáteavsttat guovddáš fáttát. Teáhter ja teáhterčájálmasat deattuhuvvojit kapihttalis. Dat ovddidit guoddevaš ovdáneami omd. árbevirolaš fáttáid hárrái. Teáhtera bokte lea maiddá vejolašvuotta ovddidit demokratiija ja mielborgárvuoda omd. politihkalaš čájáhusaid bokte. Álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgema dáfus leat maiddá mánnggalágán teáhterbihtát mat dorjot dán fágaidrasttildeaddji fáttá.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Jurddakárta Meastta seamma go čállit čoavddasániid maid fuomáša go jurddaša dahje go lohka ja ohca dieđuid fáttá birra. Lea maiddá vejolaš geavahit govaid jurddakárttas. Jurddakártta sáhtta maiddá ráhkadit mánnga dásis.

Bájuheapmi Mitalit sisdoalu oanehaččat.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii drámateaksta lea
- diehtit drámateavsttaid dovdomearkkaid
- diehtit juoidá muhtun dramatihkkáriid birra
- máhttit jurddakártta geavahit
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid
- máhttit árvvoštallat drámabihtá
- máhttit čállit drámateavsta mitalusas

Fágadoahpagat

Drámá
Drámateavsttat
Dramatihkkár
Dramatiseret
Mánus
Váikkuhangaskaoamit
Árvvoštallan
Neavttašeapmi
Mitalus
Reflekteret
Ákkastallat

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái, drámateavsttaide. Leat maiddá heivvolaš oahppanstrategiijat mat guoskkahuvvojit kapihttala fáttáin. Teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttáid nugo álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen ja guoddevaš ovdáneapmi.

Drámateavsttat Das čilgejuvvo drámateavsttaid birra.

Silbajávri (2012) Dás lea oanehis ovdanbuktin dán čájáhusa birra.

SILBAJÁVRI 1. oassi ja 2. oassi ja 3. oassi Teáhterčájálmasa originálamánus.

Mo čatnat teáhterčájálmasaid iešguđet fáttáide Teavsttas čilge mo teáhterbihtá álo lea čadnojuvvon juogaman fáddái.

Mo mitalit mitalusa vai lea ealas ja miellagiddevaš guldaleddjiide Dás leat rávvagat mo sáhtá bargat vai mitalus šaddá ealasin ja gelddolažžan.

Mo árvvoštallat teáhterčájálmasa Dán teavsttas čilgejuvvo teáhterčájálmasárvvoštallama sisdoalu birra, mii berre leat mielde.

Teáhterárvvoštallan «Nagila-dánsejeaddji gusat» Ovdamearkateaksta čájeha dárkilit mo sáhtá čállit iešguđet osiid birra.

Videoliŋkkat

[Girjelohkamat ja mitalusat](#)

[Stállu ja guovssahasa bárdni](#) (čájálmas)

[Silbajávri \(2012\)](#) (čájálmas)

[Fortellinger og historier på video](#)

Aviisareportáša/artihkal

Reportáša ja artihkal doarju fáttá ja maiddáí fágaidrasttildeaddji fáttá demokratiija ja mielborgárvuotta, go lea politihkalaš čájálmasa birra.

[Jáhkehahti ja dehálaš](#)

[Teateranmeldelse Dagbladet 9.2.22: «Ellos Eatnu! – Nullpunkt», Det Samiske Nasjonalteatret](#)

[Beaivváš: Med kroppen som våpen](#)

Bargobihtát

Dán kapihttala bargobihtáin lea stuora variašuvdna, nu ahte oahppi beassá bargat ollu iešguđetlágán bargovugiiguin. Oahppit besset maiddáí leat kreatiivvalaččat ja čadahit praktihkalaš doaimma ja dieđusge čálalaš, njálmmálaš ja sárgunbargguid. Leat sihke ovttaskas-, bárra-, ja joavkobarggut.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalas:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Lohkanteavsttat
Vástidit gažaldagaide mitalusa birra maid lea guldalan
Čállinrámmii deavdit iešguđet teáhterbargodoaimmaid birra
Russenbihtá
Liŋkkain viežžat dieđuid
Geassinbihtá
Jurddakártta ráhkadit
Čállit faktateavstta «Sámi teáhterat ja čájálmasat»
Teáhterbihtáid sirret fáttáid mielde
Mitalusbottu lágideapmi-bargobihtát
Mitalusa čállin mánushápmi
Árvvoštallandoaibma
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Ságastallanbargobihtá omd. morála birra mitalusain ja maid dain sáhtá oahppat
Reflekšuvdnabargobihtá
Teáhterbihtá árvvoštallan
Ákkastallanbargobihtá
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

- 1 Oahppit ráhkkanit čájehit čájálmasa mas ieža doaimmahit buot beliid, ja loahpas čájehit olles skuvlii muhtun dilálašvuoda oktavuodas.
- 2 Árvvoštallat muhtun čájálmasa mii čájehuvvo skuvllas.
 - a) Geahččat čájálmasa (Kultuvrralaš skuvlaseahka olis dahje eará teáhterfálaldat mii boahdá skuvlii)
 - á) Deavdit dađistaga notáhtaid gárves árvvoštallanskovvá
 - b) Čállit ollislaš árvvoštallama notáhtaid vuodul

Estetihkka – namma muitala

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- reflekteret mo iešguđetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmuid
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkaivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmamálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea identitehta guovddáš fáddán. Gullevašvuohta deattuhuvvo kapihttalis. Dat lea mielde ovddideame álbmotdearvvašvuođa ja eallimis birgema. Fuolkegullevašvuođa bokte lea maidái vejolašvuohta ovddidit guoddevaš ovdáneami, go oahppit šaddet smiehttat mo sii čájehit iežas gullevašvuođa ja mat árvvut sin bearrašis leat dehálaččat.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- dovdat ja máhttit muitalit árbevirolaš vuogi mielde gii son lea
- diehtit mo árbevirolaččat sáhtta nama/oamasteami merket
- máhttit geavahit árbevirolaš doahpagiid
- máhttit njálmamálaččat ja čálalaččat dieđuid juohkit
- máhttit čadahit jearahallama ja dan vuodul čállit ollislaš teavstta
- lohkat iešguđetlágán teavsttaid ja čájehit teakstaáddejumi

Fágadoahpagat

Gáibmi

Buddestatnamma

Bealljemearka

Guolgamearka

Muorranamma

Vuolláičála

Kapihttala teavsttat

Namma, nammavierut ja oamasteami merken Teaksta mii kapihttala fáddái láidesta.

Mu ártegis eallin (oasáš) Teaksta mii fuomášuhtta gáimmi mearkkašumi suohttasis láhkái.

Luohti govvida olbmo Čilge luodi birra ja mo árvvoštallat luodi.

Sámi árbevirolaš vuohki mo nama mitalit Lohkanteaksta sámi nammaárbevieruid birra mas oahppi vällje dási.

Jearahallan Jearahallanovdamearkateaksta masa leat merkejuvvon njuolggo- ja eahpenjuolggositáhtat.

Vuogit mo nama merket Bealljemearka, muorranamma ja guolgamearka leat árbevirolaš vuogit čájehit oamasteami.

Vuolláičála Vuohki mo duodaštit ahte don leat don. Teavsttas namuhuvvojit maiddái odđaaigásaš vuolláičállagat.

Bargobihtát

Dán kapihttalis bargobihtát addet ohppiide vejolašvuodaid geavahit mánggalágán bargovugiid ja leat sihke ovttaskasbarggut ja bárrabarggut.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Lohkat teavstta ja vástidit gažaldagaide

Čilget sámi árbevirolaš nama funkšuvnna

Guorahallat iežas árbevirolaš nama

Teavstta vuodul hábmet gažaldagaid

Čadahit jearahallama

Čállit jearahallanteavstta

Geavahit gálduid ja čilget boazomearka ja dan sániid

Muorranamaid hárjehallat

Iežas vuolláičállaga hábmet

Reflekteret nammageavaheami

Čállit ovtastuvvon teavstta mas oahppi čájeha gii son lea

Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Váibmogiella

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- suokkardit ja čilget sámegielaide ovttalágánvuodaid ja erohusaid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- reflekteret mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja mo sáhtá gáhttet ja ovddidit sámegielaide iešguđetlágán arenain

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogá dahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea davvisámegiella, julevsámegiella ja máttasámegiella fáddán, ja dat doarju fágaidrasttildeaddji fáttá álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen. Oahppi beassá reflekteret gielaide erohusaid.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Refleksuvdnalogga lea oahppanstrategiija mii čilge fáttá, dáhphusa dahje doaimma ja bidjá oahppi guorahallat iežas jurdagiid dan birra.

Čoavddasániid čállin lea oahppanstrategiija mas čállá alces sániid dahje oanehis cealkagiid mat veahkehit muitit teavstta sisdoalu. Lea ávkkálaš refleksuvdnaloggačállimii geavahit dán.

Doabalogga lea oahppanstrategiija mas oahppi guorahallá fágadoahpagiid ja geahččala čilget daid, vai oahppá mearkkašumi ja vai oahppá geavahit doahpagiid riektá.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii giellaguovlu lea
- diehtit mii giellajoavku lea
- máhttit geavahit sátni.org ohcat sániid ja daid dulkot

Fágadoahpagat

Giellaguovlu
Giellajoavku
Suomaugralaš giellabearaš
Giellaovdáneapmi
Njuovžilis giella

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtta, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Čállit notáhtaid
Čilget doahpagiid
Liŋkkain viežžat dieđuid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Refleksuvdnabargobihtát
Geassinbargobihtta
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekŋudit

Oahppit välljeit čiekŋudit julev- dahje máttasámegillii.

- dieđut
- beakkálmas gii geavaha giela
- ovttalágánvuodát ja erohusat davvisámegiela ektui

Lassibargoevttohusat

Válljet julev- dahje máttasámegiel teavstta dahje lávlaga maid jorgala davvisámegillii.

Árbegiisá – eanandoallu

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- muitalit, juohkit dieduid, ákkastallat ja reflektaret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea eanandoalu historjá fáddán, ja oahppit besset bargat historjjáin ja maiddái boahpteáiggi birra jurddašit. Kapihtal doarju fágaidrasttildeaddji fáttáid álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen ja guoddevaš ovdáneapmi.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Reflekšuvdnalogga lea oahppanstrategiija mii čilge fáttá, dáhpáhusa dahje doaimma ja bidjá oahppi guorahallat iežas jurdagiid dan birra.

Čoavddasániid čállin lea oahppanstrategiija mas čállá alcces sániid dahje oanehis cealkagiid mat veahkehit muitit teavstta sisdoalu. Lea ávkkálaš reflekšuvdnaloggačállimii geavahit dán.

Diehtoteavstta čállin lea oahppanstrategiija mas oahppi čállá dieduid ja reflekšuvnnaid.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit maid birgenláhki-doaba mearkkaša
- diehtit maid lotnolasealáhus-doaba mearkkaša

Fágadoahpagat

Birgenláhki

Eanandoallu

Lotnolasealáhus

Oamit

Šibihat
Lore
Ihkonráigi
Háše
Liššá
Sirpe

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Čállit notáhtaid
Válljet rivttes vástádusa
Čállit čoavddasániid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekšuvdnabargobihtát
Čállit diehtoteavstta
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

- 1 Guorahallat báikkálaš eanandoalu.
- 2 Válljet muhtun barggu dahje reaiddu eanandoalus man birra ráhkada filmmaža.

Lassibargoevttohusat

Jearahallat muhtun eanandoalli. Oahppi sáhtá ieš válljet ovdanbuktinvuogi: njálmmálaš ovdanbuktin, čálalaš ovdanbuktin, govvačájáhus, filbma dahje podda.

Reflekterejeaddji teavsttat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflekteret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- muitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea iešdovdu ja iešluohtámuš fáddán, ja dat doarju fágaidrasttildeaddji fáttá álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen. Dás lea sáhka nugo rumašpreassas ja ahte olmmoš galgá leat perfeakta, ja maid dat dahká nuoraid iešdovdduin. Dás oahppi beassá ollu reflekteret dáid áššiid.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Refleksuvdnalogga lea oahppanstrategiija mii čilge fáttá, dáhpáhusa dahje doaimma ja bidjá oahppi guorahallat iežas jurdagiid dan birra.

Čoavddasániid čállin lea oahppanstrategiija mas čállá alcces sániid dahje oanehis cealkagiid mat veahkehit muitit teavstta sisdoalu. Lea ávkkálaš refleksuvdnaloggačállimii geavahit dán.

Doabalogga lea oahppanstrategiija mas oahppi guorahallá fágadoahpagiid ja geahččala čilget daid, vai oahppá mearkkašumi ja vai oahppá geavahit doahpagiid riektá.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii reflekterejeaddji teaksta lea
- diehtit reflekterejeaddji teavstta hámi
- máhttit čállit reflekterejeaddji teavstta
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit reflekterejeaddji teavsttaid lohkamii

- máhttit refleksuvdnalogga-oahppanstrategiija geavahit ja čállit refleksuvdnalogga
- máhttit doabalogga-oahppanstrategiija geavahit

Fágadoahpagat

Iešluohtámuš
 Reflekterejeaddji teavsttat
 Refleksuvdna
 Refleksuvdnalogga
 Doabalogga
 Čoavddasánit

Kapihttala teavsttat

Refleksuvdna ja reflekterejeaddji teavsttat Oahppi oahppá dán teavsttas mii refleksuvdna lea ja mo hábmet reflekterejeaddji teavstta

Áibbas perfeakta Lea ovdamearkateaksta mii guovdilastá nuoraid rahčamuša leat áibbas perfeakta ja mo dat čuohcá nuoraid iešdovdui.

Ii goassege doarvái buorre Teaksta mii guoskkaha iešluohtámuša ja iešdovddu ja rumašpreassa mii lea nuoraid gaskkas.

Čoavddasánit, refleksuvdnalogga ja doabalogga Teaksta čilge dáid bargovugiid vai oahppi máhtta geavahit dáid.

Refleksuvdnalogga muhtun dáhpáhusas maid oahppi vásihii Teavsttas oahppi oahppá mo dákkár teavstta hábme.

Videoliŋka

[Perfekt nok?](#)

Aviisareportáša

Doarju fágaidrasttildeami go das namuhuvvojit sámi nuorat ja sápmelaččat geat leat unnitlogus suohkaniin, ja ahte sidjiide galggašedje fáldadagat ja deaivvadansajit, go dat lea mielde nanneme sámi identitehta.

[Ráđđehus almmuhii sámi álbmotdearvvašvuodadieđáhusa](#)

Bargobihtát

Bargobihtát leat earret eará refleksuvdnabargobihtá mas oahppi galgá reflekteret «Mii lea duohta čábbodat», ja dat čatnasa iešdovddu ja iešluohtámuša fáddái.

Deahkkái, gievra ja falli-teakstaoasáš mas leat sitáhtat, lea refleksuvdnateavstta vuolggasadji. Muđui galget earret eará čállit refleksuvdnalogga ja ráhkadit doabalogga čállinskovvá.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
 Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
 Lohkanteavsttat
 Liŋkkain viežžat dieđuid
 Čálalaččat vástidit gažaldagaide
 Refleksuvdnabargobihtát

Čállit refleksuvdnateavstta čállinrámma mielde
Čállit refleksuvdnalogga
Ráhkadit doabalogga
Russenbargobihtta
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekñudit

Čiekñudeapmi dán kapihttalis sáhtta leat eambbo guorahallat mo rumašpreassa ja rahčamuš «leat perfeakta» čuohcá nuoraide lagasbirrasis, ja maid dat dahká nuoraid iešluohtttámušain. Dieđuid sáhtta čohkket jearahallamiin. Dalle fertejit joavkkut hábmet jearahallanskovi ja čadahit jearahallamiid ja mearridit mii boadus galgá leat.

Oahppit sáhttet maiddái reflekeret iežaset lagasbirrasa mo nuoraid álbmotdearvvašvuodadilli lea ja guorahallat mo ruovttusuohkan áigu doarjut iežaset nuoraid ja nannet sin sámi identitehta.

Lassibargoevttohusat

- 1 Vlogga ráhkadit – mii nanne du iešdovddu ja iešluohtttámuša?
- 2 TikTok-video ráhkadit – nuoraid hástalusat. Válljet ieš hástalusaid ja plánat TikTok-video.

Šuvva 2 – 9. jahkeceahkki

Gáldut ja gáldokritihkka

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

árvoštallat iešguđetlágán gálduid jáhkehahttivuođa, doallevašvuođa ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat
lohkát iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmamálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Teavsttat gokčet fágaidrasttildeaddji fáttá demokratiija ja mielborgárvuohta. Preassafriddjavuohta ja cealkinfriddjavuohta lea dehálaš eaktu demokrátalaš vuodđoárvvuin. Dat mearkaša ahte don galggat sáhttit guorahallat áššiid, it ge galgga ránggášuvvot diehtujuhkima olis. Servodatássit dárbbasit dieđuid mii servodagas dáhpáhuvvá. Dán oktavuodas leat gáldokritihkas ja demokratiijas lagas čanasteamit. Diehtujuohkin servodatássiide galgá leat rabas, ii ge galgga ráddjejuvvot, vai servodatássit ieža sáhttet dahkat mearrádusaid, cealkit iežaset oaiviliid ja searvat servodatdigaštallamiidda. Danne lea dehálaš oahppat smiehttat kritihkalaččat, leat go gáldut maid mii lohkat dahje geavahat iešguđet oktavuodain, jáhkehahti ja luohtehahti? Mii servodagas sáhtta dáhpáhuvvat jos mii jáhkkit giellásiidda dahje manipulerejuvvon ođđasiidda? Danne oahppit galget dán kapihttalis hárjehallat reflektaret guđe gálduide sáhtta luohttit.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

máhttit reflektaret gáldokritihka ja gáldogeavaheami
máhttit oassálastit ságastallamii
máhttit vuodustit iežas oaiviliid ja čilget jurdagiid ságastallamis
máhttit lohkat ja árvoštallat iešguđet gálduid luohtehahti- ja jáhkehahttivuođa diehtit mii goanstajierbmi lea ja buohtastahttit goanstajierpmi geavaheami buriid ja heajos beliid

Fágadoahpagat

Gáldu
Gáldokritihkka
Jáhkehahti
Luohtehahti
Vearreodđasat
Goanstajierbmi

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ságastallan Lea dehálaš leat ángir ja diehtoángir. Guldal dárkilit maid earát muitalit ja jeara čuovvulangážaldagaid.

Kritihkalaš lohkan Árvvoštallat jáhkehahttivuođa das maid lohka.

Kapihttala teavsttat

Dán kapihttalis oahppit galget hárvjaniid gálduin ohcat dieđuid, leat kritihkalaččat gálduide ja čujuhit gálduide.

Kapihttala teavsttat leat:

Du eallin rievda odne! Oahppit galget árvvoštallat teavstta jáhkehahttivuođa ja mo teaksta váikkuha.

Mu bivttasloaktin lea nu unni, ahte dat ii váikkut veaháge jus vel mun heahtášin geavaheames ja bálkumis Oahppit galget teavstta ulbmila ja jáhkehahti- ja luohtehahttivuođa árvvoštallat.

Goanstajierbmi ii máhte sámegiela ii ge dovdda sámi kultuvrra Teknologiija rievda johtilit, ja oahppit fertjit árvvoštallat sihke buriid ja heajos beliid das.

Liŋkkat

[ChatGPT](#)

Bargobihtát

Dán kapihttalis leat hui ollu refleksuvdnabargobihtát.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Joavkobargu, ságastallan, gažaldagaid vuodustit
Lohkanteavsttat
Čállit čoavddasániid
Árvvoštallat gálduid
Liŋkkain viežžat dieđuid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Refleksuvdnabargobihtát
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekŋudit

Čiekŋudeapmi dán kapihttalis sáhtta leat ságastallat etihka ja goanstajierpmi birra.

Árvvoštallat goas goanstajierbmi doaibma bures ja gos ii doaimma.

Lea dehálaš leat kritihkalaš maiddái goanstajierbmái. Reflekteret sáhtta go goanstajierbmi nannet stereotiippaid.

Lassievttohusat

Čohkket buot goanstajierbmeprogrammaid maid oahppit dihtet/geavahit. Ráhkadit oanehis čilgehusa daidda ja mo sáhttet geavahuvvot.

Diehtoteavsttat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- välljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguðetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- iešguðetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- muiitalit, juohkit dieðuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat ja geavahit iešguðetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat iešguðetlágán gállduid jáhkehahttivuoða, doallevašvuoða ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gállduid rehálaččat

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea sámi identitehta, giella ja duogáš fáddán, ja dat doarju fágaidrasttildeaddji fáttá álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen. Oahppit besset oahpásnuvvat muhtun nurrii gii ovddasta sámi nuoraid ja sámi identitehta, mii lea hui ávkkálaš go oahppit galget ovddidit positiiva iešgova ja dovdat oadjebasvuoða. Demokratiija ja mielborgárvuohta guoskkahuvvo dainna lágiin ahte oahppit barget ođasartihkkaliiguin ja fágateavstaiguin mat dorjot ja fuomášuhttet eanetlogu ja unnitlogu rivttiid hástalusaid. Go oahppit jearahallamiid plánejit ja oahpahallet čadahit jearahallamiid árbevirolaš fáttáid birra, de dát guoská guoddevaš ovdáneapmái, danne go oahppit šaddet didolažžan das mo árbevirolaš doaimmaid fievrredit boahttevaš buolvvaide.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Kolonnanotáhta Oahppanstrategiija mas leat guokte kolonna. Gurutbeallái čállá fáttá, čoavddasániid dahje gažaldagaid, ja olgešbeallái ges čállá gustojeaddji dieðuid, sániid, sárgosiid, illustrašuvnnaid jna. mat gusket fáddái. Dát strategiija veahkeha čorget ja sirret fáttáid sisdoalu.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii diehtoteaksta lea
- diehtit manlágán diehtoteavsttat gávdnojit
- diehtit diehtoteavsttaid iešguđetlágán hámiid ja máhttit čállit diehtoteavstta
- diehtit reportáša ja ođasartihkkala erohusa
- diehtit biografiija ja iešbiografiija birra
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit diehtoteavsttaid lohkamii
- máhttit geavahit kolonnanotáhta-oahppanstrategiija
- máhttit hábmet ja čadáhít jearahallama
- máhttit hábmet biografiija

Fágadoahpagat

Diehtoteavsttat
Dieduid čohkken
Jearahallan
Reportáša
Ođasartihkal
Biografiija
Iešbiografiija
Kolonnanotáhta

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mat leat diehtoteavsttat, mat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá. Bargobihtáin oahppit besset geavahit iešguđetlágán oahppanstrategiijaid mat leat heivehuvvon fáttáide.

Jearahallan Teaksta čilge mii jearahallan lea.

Jearahallanskovvi Dán teavsttas oahppá hábmet jearahallanskovi mainna čohkke dieduid.

Fágateavstta hábmen Lea muittuhusrámma dasa mo hábmet fágateavstta. Dán teavsttas oahppá fágateavstta hábmet.

Deanuluossa garvá duoldi sáddo Aviisareportáša vai oahppi oaidná reportášahámi.

Ella Marie iežas biografiija Danne galggat diehtit mun lean sápmelaš Dát lea iešbiografiija.

Ođasartihkkala ja reportáša erohusat Dás čilge daid erohusa.

Dálkkádat- ja birasministtar čoahkkinasttii Sámedikkis Ođasartihkal vai oahppi oaidná dan hámi.

Videolinka

Videolinka čatnasa kapihttala fáddái ja fágaidrasttildeaddji fáddái:

[Ođđasat](#)

Aviisareportášat

Aviisareportášat mat dorjot fágaidrasttildeami.

[Girji áibbas jáhkkemeahttun eallima birra](#)
[Dan Jonas: – Lea stuorámuš giellalávgun munnje](#)
[Njuolggosáttá njoarostangilvvus](#)
[Deanuluossa garvá duoldi sáddo](#)
[Ella Marie Hætta Isaksen](#)

Bargobihtát

Bargobihtát dorjot kapihttala fáttáid ja fágaidrasttildeami. Leat sihke ovttaskas- ja bárrabarggut. Leat mánggalágán bargobihtát main oahppit besset geavahit iešguđetlágán oahppanstrategiijaid.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Lohkanteavsttat
Liŋkkain viežžat dieđuid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekšuvdnabargobihtát
Geavahit kolonnanotáhta dieđuid čohkkemii
Čállit fágateavstta čállinrámmii
Ráhkanit reportášačállimii
Hábmet jearahallanskovi maid geavaha čohkket dieđuid reportášii
Geahččat YouTube-video
Buohtastahttinskovi geavahit
Bárrabargu – čállit ođasartihkkala čállinrámma mield
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čieknuđit

- 1 Oahppit sáhttet čállit ođasartihkkala báikkálaš aviisii.
- 2 Oahppit sáhttet čállit reportáša báikkálaš aviisii.

Lassibargoevttohusat

Oahppit galget čuovvut sámi ođđasiid, riikkaodđasiid ja olgoriikkaodđasiid vahkkosaččat ja vahku loahpas luohkká ságastallá vahku dāhpāhusaid birra. Oahppit hárjánit jurddašit veahá viidábut. Áinnas olgoriikkadāhpāhusaid oktavuodas berre kártta vel studeret vai oahppá geografiija seammás. Dát sáhtta leat dāhpi luohkás áinnas olles jagi.

Muitalanárbi

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš váikkuhangaskaomiid
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Fágaidrasttildeaddji fáddá álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen deattuha ahte oahppit galget ovddidit posiitiiva iešgova ja oadjebas identitehta sámegielagin mánggagielat ja mánggakultuvrralaš servodagas, ja maiddá dan ahte birget árgabeaivvis. Go oahppi lohka románaid ja noveallaid, erenoamážit dat mat leat čállojuvvon sámi birrasis, de dat leat mielde su identitehtahábmemis. Dat leat mielde veahkeheame ja oahpaheame nuoraid dustet iešguđetlágán hástalusaid eallimis.

Kapihttalis lea oasáš nuoraidrománas, ja dan guorahaladettiin oahppi šaddá didolažžan das man dehálaš lea seailluhit sápmelaččaid árbevirolaš dieđuid ja árvvuid, oktavuoda lundui ja dan árvvusatnima. Oahppi fuomášahttojuvvo ahte lohkan lea gelddolaš ja dan láhkái ovdánahtta gielas. Oahppi galggašii maiddá movttiidahttojuvvot ieš čálligoahtit nugo muitalusaid, noveallaid ja románaid. Dalle beassá bargat gielalaš váikkuhangaskaomiiguin ja oahppá hábmet teavsttaid. Dát livččii guoddevaš ovdáneapmi boahttevaš buolvvaide.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Lohkanlogga Go lohka girji, de čállá logga das man birra lea lohkan
Čoavddasáni Čoavddasániid čállin veahkeha muitit sisdoalu
Navddašanlohkan Lohkat juoidá suohttasa dihtii
Ohcanlohkan Guorahallat teavsta vai gávdná vástádusaid

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii girjeguorahallan lea
- diehtit girjeguorahallama osiid sisdoalu ja mearkkašumi
- diehtit mat gielalaš váikkuhangaskaomiid leat ja mo daid geavahit
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit teavsttaid lohkamii
- máhttit geavahit navddašanlohkama, ohcanlohkama ja lohkanloggačállin-oahppanstrategiija
- máhttit čállit girjeguorahallanteavstta

Fágadoahpagat

Čáli ulbmil
Motiiva
Temá
Váikkuhangaskaoamit
Sisdoallu
Váldoolmmoš
Biras
Girjji hápmi
Girjeguorahallan
Románaguorahallan

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea girjeguorahallan. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá dainna lágiin ahte románaoasáš maid oahppit besset lohkat, lea áigeguovdilis fáttáid birra nuorra olbmo eallimis. Muđui lea teaksta mii čilge girjeguorahallama, buorre veahkki go ieš galgá guorahallat muhtun girjji.

Girjeguorahallan Dán teavsttas čilgejuvvo dárkilit girjeguorahallama birra ja mii das galgá mielde.

Mo čállit girjeguorahallama/románaguorahallama Dán teavsttas dárkilit čilgejuvvo mo girjeguorahallanoasit bohtet manjalaga ja man birra guđege oassi lea. Das maiddái oahppá sirret čáppagirjjálašvuoda girjji ja fágagirjji guorahallama.

Ovdamearkateaksta girjeguorahallamii Dás lea girjeguorahallan mielde. Ferte mearkkašit ahte sáhttet leat variašuvnnat sihke doahpagiin ja mat oasit leat mielde.

Oasáš Katrine Nedrejord Luoitte mu-románas Románaoasáš čájeha nuorra olbmo eallima sámi gilázis ja su hástalusaid, ja dát leat áššit mat leat áigeguovdilát juohke nuorra olbmui.

Bargobihtát

Bargobihtáin oahppit geavahit mánja iešguđetlágán oahppanstrategiijaid ja bargovugiid mat heivejit kapihttala fáttáide ja ulbmiliidda.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Lohkanteavsttat

Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekšuvdnabargobihtát
Čállit lohkanlogga romáanas mas oasáš lei lohkanreakstan dahje eará romáanas maid vállje
Čállit girjeguorahallama romáanas maid lea lohkan
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

- 1 Válljet muhtun nuoraidromána. Lohkat ja čállit lohkanlogga dađistaga. Loahpas čállit girjeárvvoštallama.
- 2 Čohkket dieđuid ja čállit biografiija muhtun čálli birra gean girji leat lohkan.
- 3 Reflekteret gávdnoid go sámegiel románaklassihkkárat. Mat dat leat?
- 4 Ráhkadit bajilgova románaklassihkkáriin ja oanehaččat čilget čálli ja man birra girji lea.

Lassibargoevttohusat

- 1 Lohkat románaid vai beassá geavahit navddašanlohkama. Luohkká sáhtá ráhkadit románagearbmaša. Juohke oahppi ráhkada oanehis ovdanbuktima romáanas maid lea lohkan ja ávžžuha go lohkat dan vai ii. Henget buot dáid seaidnái dađi mielde go leat lohkan. Dáid sáhtá maidái njálmmálaččat ovdanbuktit.
- 2 Lágidit lohkanrieggá, mas joavku lohka jitnosit románaoasáša vurrolaga. Ulbmil lea hárjehallat lohkat nu ahte earáide lea miellagiddevaš guldalit. Dalle galget guldaleaddjit joavkkus dušše navddašit románalohkama.

Drámateavsttat – dánša ja dánssa árvvoštallan

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkaivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš váikkuhangaskaomiid
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Go oahppit ožžot vejolašvuoda ovdanbuktit juoidá, nugo lávlaga, musihka dahje dánssa, de sii dalle besset jurddašit árvvuid mat sámi kultuvrras leat. Sii besset maiddá lahkonit historjái eará vugiin go omd. dušše lohkat dan birra. Sii gávnnaht servodaga árvvuid duogáža ja das de geavahit kreativitehta ovdanbuktit daid. Dákkár doaimmat leat hui ávkkálaččat hukset oktavuodaid, addet máhttestuvvandoavdu ja nu maiddá buori ja posiitiiva iešgova, mat gusket álbmotdearvvašvuhtii ja eallimis birgemii. Demokratiija ja mielborgárvuohta guoskkahuvvo go oahppit besset bures oahppat ovttasbargat mii lea dehálaš rávisolbmo eallimis. Dánsovdanbuktimiin beassá reflekteret áššiid mat gusket sihke eanetlogu ja unnitlogu rivttiide. Sii galget fuomášit ahte sápmelaččat ain fertejit dáistalit stuoraservodaga vuostá ja ferte gávdnat ođđa vugiid mo fuomášuhttit sápmelaččaid rivttiid.

Dánšačájáhusovdamearkkain oahppit besset oaidnit mo dánša sáhtá gaskkustit sámiid ja sámi árvvuid, vieruid ja kultuvrra. Dánšadáidagis, nugo dánsovdanbuktimiin, sáhtá oažžut máhtu ja didolašvuoda sápmelaččaid eallinvugiin, árbevirolaš ealáhusain ja árvvuin. Dan bokte sáhtá viidasit fievrredit osiid árbevieruin, ja nu dáhpuhuvvá guoddevaš ovdáneapmi.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Buohtastahttinskovvi geavahuvvo go galgá buohtastahttit guokte ášši dahje dingga.

Gurutbeallái čállá nuppi ášši dahje dingga birra ja olgešbeallái ges nuppi ášši dahje dingga birra. Gasku čállá ovttalágánvuodaid.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit dánsašánŋera birra
- diehtit estehtalaš váikkuhangaskaomiid birra
- diehtit dánsaárvoštallama osiid ja hámi
- máhttit reflekteret dánssa sisdoalu ja čállit dánsaárvoštallama
- máhttit ákkastallat dánsadáidaga ávkki servodahkii
- máhttit hutkat dánssa mii muitala juoidá sámi árbevierus
- máhttit válljet heivvolaš estehtalaš váikkuhangaskaomiid ovdanbuktimii
- máhttit ovdanbuktii/čájehit juoidá

Fágadoahpagat

Dánsa
Dáiddašánŋer
Kultuvra
Árbevierru
Árvvoštallan

Kapihttala teavsttat

Kapihttala lohkanvuođat čatnasit kapihttala fáddái, mat leat refleksuvdna ja reflekterejeaddji teavsttat, ja maiddá oahppanstrategiijaide. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá.

Ola Stinnerbom Teavsttas oahpásnuvvat Ola Stinnerbomii gii lea sámi dánsejeaddji ja koreográfa.

Dánsun servodagas ja sámi dánsa Teaksta ovdanbuktá dánsuma servodagas ja gažaldaga ahte gávno go mihkkege mii lea sámi dánsa. Teavsttas namuhuvvojit ovdamearkkat eará álbmogiid dánsain maiddá.

Dánsaárvoštallan Čilgejuvvo mo dánsaárvoštallanteaksta berre huksejuvvot.

Mo árvvoštallat dánsaovdanbuktima Teaksta čilge mat gažaldagat galget vástiduvvot go galgá dánssa árvvoštallat.

Dánsaárvoštallan «Soabalaš joavku» Dán teavsttas árvvoštallojuvvo dánsačájáhus «Birget» – Ways to deal – Ways to heal» maid dovddus sámi dánsejeaddji ja koreográfa Elle Sofe Sara lea koreograferen ovtas dáiddáriin Joar Nangoin. Dánsa lea politihkalaš. Mii maiddá beassat Sarai oahpásnuvvat dán kapihttalis.

Videoliŋkat

Videoliŋkat mat čatnasit kapihttala fáddái ja fágaidrasttildeaddji fáddái:

[dans i sameland](#)

[Beatnaga/ Don´t judge the dog- Trailer](#)

[michael jackson moonwalk debut](#)

[Den samiske dansen](#)

[Elle Sofe Sara- Short artist portrait- Dáiddadálle stories](#)

[Vástádus Eana \(The Answer is Land\) is coming to Peterborough/Nogojivanong!](#)

[Sancuari Nils Jøran flashmob dans](#)

Aviisareportáša

Aviisareportáša mii doarju fáttá ja fágaidrasttildeami:

[Flokk i forsoning](#)

Bargobihtát

Bargobihtát leat hábmejuvvon dan láhkái ahte oahppit besset geavahit oahppanstrategiijaid mat heivejit fáddái, ja maid leat ovdalaččas juo hárijánan geavahit.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Lohkanteavsttat
Linjkain viežžat dieđuid
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekšuvdnabargobihtát
Buohtastahttinbargobihtá mas geavaha buohtastahttinskovi
Ákkastallanbargobihtá
Geahččat muhtun dánssa, juogo čájálmasa dahje internehtas
Čállit čoavddasániid geahčadettiin dánssa
Čállit ollislaš dánsaárvoštallama čállinrámmii
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

Joavkobargu:

- 1 Luohkká juohkása unnit joavkkuide. Juohke joavku galgá välljet fáttá evttohusaid gaskkas. Fáddá galgá leat oassi sámi árbevierus. Joavku galgá hutkat koreografiija dásii mii gaskkusta fáttá maid leat välljen. Joavku galgá gávnnaht mo dan sáhtá dánssain gaskkustit. Joavku vällje heivvolaš musihka ovdanbuktimii.
- 2 Manŋel ovdanbuktima galget joavkkut čállit árvvoštallama dánšačájáhusain. Dás galget geavahit árvvoštallanovdamearkateavsta veahkin, dahje gávdnat internehtas eará sullasaš árvvoštallamiid.

Ovttastuvvon teavsttat – Máidnosat ja kampánnjat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja máhttit buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuhtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis oahppat mo máidnosat ja kampánnjat leat čállojuvvon/hábmejuvvon. Dat sáhttet leat ráhkaduvvon jođihit gálvvu dahje rievdadit olbmuid jurdagiid ja guottuid. Norggas leat lágat mat ráddjejit ja stivrejit máidnosiid almmuheami. Danne fertet oahppat kritihkalaččat smiehttat mii teavsttaid ulbmil lea, ja áddet mo teaksta sáhtta váikkuhit min jurddašeapmái ja välllejumiide. Dát kapihttal gokčá demokratijja ja mielborgárvuoda.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Buohtastahttinskovvi geavahuvvo go galgá buohtastahttit guokte ášši dahje dingga. Gurutbeallái nuppi ášši dahje dingga birra ja olgešbeallái ges nuppi ášši dahje dingga birra. Gasku čállá ovttalágánvuodaid.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii máinnus lea
- dovdat AIDA-márkanfievrrideami prinsihpa ja máhttit geavahit dan
- máhttit čilget mo don assosieret gálvvuid
- diehtit mii čuorvvassátni lea ja máhttit gávdnat daid

- máhttit njálmmálaččat buohtastahttit máidnosiid buriid ja heajos beliid, ja suokkardallat máidnosiid merkema sosiála mediain
- dovdat retoralaš apeallavugiid máidnosiin ja kampánnjain
- dovdat gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid máidnosiin ja kampánnjain
- máhttit plánet ja ráhkadit máidnosa heivehuvvon vuostáiváldái
- máhttit geavahit retoralaš apeallavugiid
- máhttit geavahit gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid
- máhttit ovdanbuktit ja čilget máidnosa jurdaga

Fágadoahpagat

Máinnus
Kampánnja
AIDA-prinsihppa
Gálvomearka
Čuorvvassátni
Ákkastallan
Retoralaš apeallavuogit
Gielalaš váikkuhangaskaoamit
Estehtalaš váikkuhangaskaoamit

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mat leat ovtastuvvon teavsttat. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá.

Máinnus ja kampánnja Diedut dáid birra.

Máidnosiid ja kampánnjaid ulbmil Lohkat daid ulbmiliid birra ja mat márkanfievrridanlágat ja njuolggadusat gávdnojit.

Assosiašuvnnat gálvui Diehtit mo geavaheaddjit váikkuhuvvojit.

Čuorvvassátni Oahppat mo deaivilit gálvvu vuovdit.

Retoralaš apeallavuogit – etos, logos ja patos Oahppat mo earáid oažžut jáhkkit ja čuovvulit du áigumuša.

Gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaoamit Fuomášit mo gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaoamit geasuhit olgguldas hámiin, gelddolaš sisdoaluin ja váikkuhit olbmuide miellagovaiguin.

Sosiála mediat Oahppi galgá fuomášit mo sosiála mediat váikkuhit midjiide.

Liŋkkat

[Meattáhusat maid dagat iežat neahttaláigguin](#)

[BlimE!](#)

[Burde du spise mer reinkjøtt?](#)

[The 2024 Ski-Doo lineup](#)

Bargobihtát

Kapihttalis leat bargobihtát mat heivejit buot ohppiidoavkkuide, danne go bargobihtáin leat nu iešguđet lahkonaovuogit.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Lohkanteavsttat
Liŋkkain viežžat dieđuid
Čoahkkáigeassit maid lea lohkan
Iešheanalaččat dieđuid ohcat
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Sárgat oktii rivttes vástádusaid
Govaid/logoid assosiašuvnnaid čilget
Reflekšuvdnabargobihtát
Ságastallanbargobihtát
Árvvoštallat retoralaš apeallavugiid
Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat
Ráhkadit máidnosa
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čieknudit

Ohcat máidnasiin ja kampánnjain čuorvvassániid ja symbolaid. Árvvoštallat maidda retoralaš apeallavugiide dat gullet.

Jurdagat ja oaivilat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflekteret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- muiitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dát kapihttal gokčá demokratiija ja mielborgárvuoda fáttá, danne go oahppit šaddet smiehttat iešguđet beliid ášsis, ja fertejit maidái iežaset oaiviliid máhttit ovdanbuktit seammás go doahttalit earáid oaiviliid.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Doabačilgen
Dulkon
Ákkastallan
Reflekteren
Árvvoštallan

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mat muddejeaddji sánit leat
- máhttit geavahit gielalaš váikkuhangaskaomiid
- máhttit iežas oaiviliid ovdanbuktit
- diehtit mat post- ja preposišuvnnat leat
- máhttit geavahit post- ja preposišuvnnaid

- máhttit hábmet ákkaid ovdalgihtii
- máhttit vuodustit čuoččuhusaid
- máhttit geavahit mearkka mo bivdit sáni
- máhttit buohtastahttit ášši iešguđet beliid

Fágadoahpagat

Duogášmáhttu
 Guorahallat
 Esseija
 Fáddá- ja čielggadancealkagat
 Muddejeaddji ja nannejeaddji sánit
 Reflekteret
 Suokkardit
 Árvvoštallat
 Oaivil
 Oaivilčálus
 Lohkkiidčálus
 Reflekšuvdna
 Kritihkalaš jurddašeapmi
 Plussa- ja minussánit
 Ákkastallat
 Váikkuhit
 Retorihkka
 Retoralaš apeallavuogit
 Jáhkíhit
 Ágga
 Ákkastallanvuogit
 Digaštallat
 Ságaškuššat

Kapihttala teavsttat

Láikivuohta Oahppi galgá dulkot dán teavstta.

Árvvoštallan *Hamburgerprinseassa. Eallá dušše oktii* Ovdamearkateaksta románaárvvoštallamii.

Háliidan oanehat skuvlabeaivvi, in hálit ruovttubihtáid Lohkkiidčálus masa leat bargobihtát.

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
 Sárgat oktii rivttes vástádusaid
 Mii lea duohta / ii duohta?
 Lohkanteavsttat
 Guldalanbargobihtá
 Čállit čoahkkáigeasu
 Čálalaččat vástidit gažaldagaide
 Reflekšuvdnabargobihtát
 Árvvoštallanbargobihtát

Merket rivttes cealkagiid ja cealkkaosiid
Čállit lohkkiiidčállosa
Njálmmálaš digaštallan
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čieknudit

Ráhkadit luohkkáaviissa.

- 1 Juohke oahppi galgá čállit kreatiivvalaš reflekterejeaddji teavstta fáttá birra mii lea sutnje dehálaš dahje su suhttada.
- 2 Guovttes ja guovttes ožžot ovddasvástádusa hábmet dihto siidduid aviissas: fonttat, govat, govvosat jnv.
- 3 Lohkat romána ja ráhkadit kreatiivvalaš girjeárvvoštallama.
- 4 Ovtta áigodagas juohke bearjadaga geavahit njálmmálaš digaštallamii. Luohkká vállje fáttá.

Váibmogiella gollegiella

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- reflektaret mo iešguđetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahhtit guottuid eará olbmui
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- suokkardit ja čilget sámegielaide ovttalágánvuodaid ja erohusaid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- reflektaret mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja mo sáhtta gáhttet ja ovddidit sámegielaide iešguđet arenain

Fágadoahpagat

Eatnigiella/vuosttašgiella
Nubbigiella
Giellaárbi
Árbesánit
Loatnasánit
Vierissánit
Giellagáhtten

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogá dahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Giellagáhtten ja gielladikšun lea dehálaš digaštallan nuoraide. Dán kapihttala fáttát heivejit álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen fáddái.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Doabačilgen
Čoavddasánit
Árvvoštallan

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- dovdat doahpagiid:
 - eatnigiella/vuosttašgiella
 - nubbigiella
 - giellaárbi
 - árbesánit
 - loatnasánit
 - vierissánit
 - norvagisma
 - giellagáhtten
- máhttit čállit čoahkkáigeasu
- diehtit mii giellagáhtten lea
- máhttit mitalit gielladikšuma birra

Kapihttala teavsttat

Ellinora mátki Dán teavsttas oahppit besset lohkat mo Ellinor oahpai sámegiela.
Njuike biekká fárrui Dán divttas oahppit galget fuomášit sámegiela árvvu.

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Doaba- ja čilgehusbáraid ohcat
Čállit čoavddasániid
Bájuhit teavstta
Čállit teavstta
Árvvoštallat giela oahppama dahje seailluheami
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekjudit

Čállit guhkit teavstta muhtuma birra gii lea oahppan sámegiela

Lassibargoevttohusat

- 1 Árvvoštallat leat go sosiála mediat ávkkálaččat giela oahpahallamii
- 2 Ráhkadit sosiála mediain rávvagiid mo seailluhit giela

Árbegiisá – boazodoallu

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- reflekteret mo iešguđetlágán giellageavaheapmi sáhhtá albmanahttit guottuid eará olbmuide
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- reflekteret mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja mo sáhhtá gáhttet ja ovddidit sámegielaid iešguđet arenain

Fágadoahpagat

Eatnigiella/vuosttašgiella
Nubbigiella
Giellaárbi
Árbesánit
Loatnasánit
Vierissánit
Giellagáhtten

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuođđogálggat

Njálmamálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Doabačilgen
Čoavddasánit
Árvvoštallan
Ráhkadit gažaldagaid tekstii

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit boazodoalu historjjá birra
- diehtit árbevirolaš máhtu birra
- máhttit muhtun bohccoguolganamahusaid
- máhttit muhtun bohccočoarvenamahusaid
- máhttit muhtun bohccoahkenamahusaid
- diehtit mo bohcco ávkástallat

Kapihttala teavsttat

Historjá Dán teavsttas oahppit besset lohkat boazodoalu historjjá birra.

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ráhkadit gažaldagaid tekstii
Vástidit njálmmálaččat dahje čálalaččat gažaldagaide
Doabačilgen
Čállit čoavddasániid
Čállit diehtoteavsta
Kreatiivvalaš teavsta čállit
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

Čadahit prošeaktabarggu boazodoalu birra. Juohkehaš vällje ieš fáttá/čuolmma.

Lassibargoevttohusat

Ráhkadit filmmaža mas boahtá ovdan boazodoallu ovdal ja dál.

Šuvva 3 – 10. jahkeceahkki

Lohkanhárjehusat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešguðetlágán teakstašlájaid iešguðet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteeret mo iešguðetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmuide
- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteeret njálmmálaččat ja čálalaččat
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguðetlágán sámi fáttáide ja árvvuide

Guovddáselemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Oahppi galgá beassat hárjehallat lohkat iešguðetlágán teavsttaid main sáhtta earret eará iežas identifiseret. Teavsttat galggašedje addit ohppiide gealbbu mii ovddida buori psyhkalaš ja fysalaš dearvvašvuoda ja mii hukse oadjebas identitehta sámegielat ja mánggakultuvrrat servodagas, ja nu guoskkahuvvo álbmotdearvvašvuodta ja eallimis birgen.

Oahppit besset lohkat earret eará sosiála mediaid birra, fágaartihkkala dokumentára ja filmmaid birra, románaoasáža, mátkereivve, diehtujuohkimiid ja tabeallaid birra. Teavsttat galget maiddá ráhkkanahhttit ohppiid oassálastit demokrátalaš proseassaide, addit ádejumi demokratiija iešguðet hámiin ja veahkehit ohppiid šaddat aktiiva ja reflekterejeaddji mielborgárin, mat ovddidit demokratiija ja mielborgárvuoda. Teavsttat maiddá galget ovdánahttit gealbbu ohppiide dahkat ovddasvástideaddji válljejumiid, ja nu šaddá guoddevaš ovdáneapmi.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Reflekšuvdna
Buohtastahttin
Ákkastallan
Čiekŋudeapmi
Jurddareferáhtta
Navddašanlohkan
Lohkanlogga
Proseassačállin

Responssa addin ja oažžun
Ovdanbuktin
Árvvoštallat loahppabohtosa

Ságastallan Lea dehálaš leat ángir ja diehtoángir. Guldal dárkilit maid earát muitalit ja jeara čuovvulangažaldagaid.

Kritihkalaš lohkan Árvvoštallat jáhkehahttivuođa das maid lohká.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit sosiála mediaid geavaheami birra ja daidda gullevaš treanddaid
- diehtit juoidá dokumentárafilmmaid ja guhkesfilmmaid birra
- diehtit mii mátkereive lea
- diehtit ahte diehtujuohkin lea mánnga hámis
- diehtit mii romána lea
- máhttit juoidá fágaartihkkala birra
- máhttit válljet rievttis lohkanvuogi iešguđet teavsttaide

Kapihttala teavsttat

Kapihttala lohkanateavsttat čatnasit kapihttala fáttáide. Teavsttat gokčet daid iešguđet gealbomihhtomeriid. Kapihttala teavsttat gokčet buot fágaidrasttildeaddji fáttáid iešguđet láhkái go dat fátmastit ollu fáttáid.

Sosiála mediat: blogga, vlogga, TikTok-videot, VSCO, Instagram, YouTube ja spealut

Dán teavsttas oahppit besset lohkat ja oahpásnuvvat muhtun sosiála mediaide. Soitet dovdat eanas namuhuvvon sosiála mediaid, muhto sáhttet maidái leat muhtumat maid eai dovdda.

Fágateaksta – Dokumentárafilmma ja filmma Dán teavsttas ohppet dokumentárafilmma ja filmma erohusa.

Diehtujuohkinčállosat ja tabeallat Teavstta sisdoallu leat iešguđetlágán diehtujuohkinčállosat maid oaidná beaivválaččat. Oahppi galgá fuomášit ahte diehtujuohkinčállosat gullet árgabeaivái .

Mátkemuitalus: Fránskalaš rivgu boazosámiid biigán Dát lea aviisareportáša mii lea čállon mátkereivehámis. Dát teaksta galggašii oahpahit mátkereivešánjera ja maidái movttiidahttit sin mátkkoštit ja reflekteret mo eará guovllu olbmot vásihit boazosápmelačča ja sin eallinvuogi.

Luondu, luonddunamahusat ja báikenamat Dán teavsttas oahppit besset oahppat mo báikenamat leat vuolgán luonddunamahusain, mo báikenamat leat šaddan, mo báikenamat leat dáruiduhttojuvvon ja man dehálaš lea geavahit sámegiel báikenamaid árgabeaivvis.

Románaosáš Hamburgerprinseassa. Eallá dušše oktii Lea romána nuorra nieidda birra gii bajásšaddá Sámis ja su hástalusaid birra. Das leat áššit maiguin sámi nuorra sáhtta identifiseret iežas, ja mat leat áigeguovdilát dán áiggi nuoraide.

Linčkat

Videolinčkat mat dorjot dán kapihttala fáttáid, ja mat leat heivehuvvon iešguđet osiide:

[Opprett innlegg](#)
[TikTok-revolušuvdna](#)
[idabenoni](#)
[Inga \(@ibmtriumf\) | TikTok](#)
[skealbmanieida](#)
[VSCO — For creators, by creators](#)
[Elsa Laula Renberg, kvinnen som samlet Sapmi](#)
[Solens Son #Sapmi #Nils-AslakValkeapää](#)
[Alla Hearrá guhkkin Oslos](#)
[Alla Hearrá guhkkin Oslos lyrics](#)
[Sámi báikenamat](#)

Reportášat dahje čállosat mat dorjot kapihttala fáttáid:

[Hva er ultraprosessert mat?](#)
[Fránka rivgu boazosámiid biigán](#)
[Dihtet go dán?](#)

Bargobihtát

Bargobihtáin lea variašuvdna, ja oahppit besset dain geahččaladdat ollu iešguđet bargovugiid ja lohkan- ja oahppanstrategiijaid. Leat sihke čálalaš ja njálmmálaš barggut ja ovttaskas-, bárra- ja joavkobarggut.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Joavkobargu: TikTok-video ráhkadit nárrideami, geažuheami dahje neavvuma birra
Bárrabargu: Guorahallat borrandábiid 10. ceahki ohppiid gaskkas
Čállit fágaartihkkala
Buohtastahhtinbargobihtát
Ráhkadit plakáhtaid
Ráhkadit gažaldagaid
Ohcat dieduid internehtas
Ákkastallanbargobihtá
Čálalaččat vástidit gažaldagaide ja reflešuvdnabargobihtáide
Lohkanlogga čállit
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čieknudit

- 1 Čállit ákkastalli teavstta sosiála mediaid geavaheami birra.
- 2 Guorahallat 10. ceahki ohppiid borrandábiid.
- 3 Čállit girjeárvvoštallama dahje girjeguorahallama.

Lassibargoevttohusat

- 1 Iskkat gávdno go shampoo sámegillii.
- 2 Statistihkka sámegillii. Mat statistihkat gávdnojit sámegillii?
- 3 Melkerull-šuhkoláde – guorahallat mii Melkerull-šuhkoláde birra lea čállon sámegillii?
- 4 Sámi logut, omd. man ollu olbmot hupmet sámegiela. Ráhkadit bajilgova.
- 5 Guorahallat Instagramas mat konttut dorjot dahje ovddidit sámi kultuvrra.
- 6 Guorahallat VSCO – mo dat doaibmá ja sáhtá go dainna ovdanbuktit juoidá mii lea sámi kultuvrii čadnon.
- 7 Ságastallat addá go gulahallan spealuid bokte gullevašvuoda sámi identitehtii. Doarju go sámi árbevieru moktege?

Gáldut ja dieđut

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- árvvoštallat iešguđetlágán gálduid jáhkehahttivuoda, doallelašvuoda ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat
- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolgadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuhtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Lohkanteaksta duste fágaidrasttildeaddji fáttá demokratiija ja mielborgárvuoda. Easkka dalle go oahppit ohppet iešguđet diehtogálduid ja gálduid geavaheami birra, de hárjehallet kritihkalaččat jurddašit ja válljet rivttes ja jáhkehahttimus gálduid iežaset čálalaš bargguide dahje njálmmálaš ovdanbuktimiidda. Dat lea dárbblaš dala servodagas, go oahppit galget šaddat aktiiva mielborgárin. Dan láhkái sii ožžot gealbbu oassálastit demokratiijai ja ovdánahttit dan.

Fáddabargguin, main gáldogeavaheapmi lea guovddázis, galget oahppit ovdánahttit gealbbu sáhttit dahkat ovddasvástideaddji válljemiid ja bargat ehtalaččat ja birasdiđolaččat. Teavsttaid maid oahppit čallet, galget sin dahkat diđolažžan das man dehálaš lea seailluhit sápmelaččaid árbevirolaš dieđuid ja árvvuid, oktavuoda lundui ja dan árvvusatnima ja nu maiddái dahkat diđolažžan das mo ovddidit guoddevaš ovdáneami.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Gažaldagaid ráhkadit Gažaldagaid ráhkadit maidda gávdná vástádusaid teavsttas.
Ságastallat teavstta birra Joavkkus háleštit.
Jurddakárta Čállit sániid mat gusket fáddái.
Reflekteret Jurddašit iežas oaiviliid/jurdagiid fáttá birra ja čilget daid.
Čoavddasániid čállit Čállit deháleamos sániid teavsttas.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii gáldu lea ja mo leat kritihkalaš gálduide nu ahte gávdná jáhkehahttimus gálduid
- máhttit geavahit lohkanvuogi mii heive gáldoguorahallamii
- máhttit geavahit gáldogeavaheami čálalaš bargguin
- máhttit geavahit iešguðetlágán gálduid
- máhttit ovdánahttit iežas gáldogeavaheami bokte

Fágadoahpagat

Gáldut
Gáldokritihkka
Gálduide čujuheapmi
Wikipedia
Google
Relevánsa
Jáhkehahttivuohta

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea gálduid ja gáldogeavaheami birra. Das maiddái lea historjjálaš bealli, ja teavsttat gokcet fágaidrasttildeaddji fáttáid mánnga láhkái.

Gáldut ja gáldokritihkka Teaksta čilge iešguðet gálduid birra ja mo galgá gáldokritihkalaččat guorahallat gálduid.

Muitobázzi Várggáin – Steilneset Dát teaksta lea diehtogáldu muhtun surgadis dáhpusain man birra oahppit besset oahppat. Sin galgá fuomášuhttit ahte gáldu ii leat dušše interneahhta dahje girji. Seammás galget sii oahppat historjjá.

Bargobihtát

Dán kapihttala bargobihtáin oahppit besset geavahit iešguðet bargovugiid ja oahppanstrategiijaid ja leat sihke njálmmálaš ja čálalaš bargobihtát. Leat eanas ovttaskasbargobihtát, muhto lea maid bargobihtá maid sáhtta joavkkus bargat.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Čálalaš barggut
Bárrabarggut
Ohcat dieđuid ja ráhkadit jurddakártta
Reflešuvdnabargobihtát
Ságastallanbargobihtá
Čoavddasániid čállin
Gažaldagaid ráhkadit tekstii
Joavkobargu: Ráhkadit videoovdanbuktima
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekudit

Ohcat eambbo dieđuid ja ráhkadit omd. ovdanbuktima powerpointtain dahje eará ovdanbuktinprográmmain.

Lassibargoevttohusat

- 1 Čállit mitalusa muhtun olbmo birra gean navde heaksán dan áiggi go vašuhedje ja oaguhedje olbmuid geaid navde heaksán.
- 2 Ráhkadit čájálmasa mas heaksáoguheapmi lea fádda.

Diehtoteavsttat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflekteeret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- muiitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteeret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolgadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis
- árvvoštallat iešguđetlágán gálduid jáhkehahttivuođa, doallelašvuođa ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Demokratii ja mielborgárvuohta
Guoddevaš ovdáneapmi

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Geavahit ovdamearkateavstta
Kolonnanotha
Čállinproseassa
Ovdanbuktin

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii fágaartihkal lea
- dovdat fágaartihkkala dovdomearkkaid

- máhttit čállit fágaartihkkala
- máhttit geavahit fágagiela sihke fágaartihkkalis ja ovdanbuktimis
- máhttit árvvoštallat gálduid jáhkehahttivuođa, doallelašvuđa ja relevánssa gálduid geavaheamis
- máhttit merket gálduid rehálaččat
- máhttit geavahit riehtačállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid teakstaráhkadeamis
- máhttit ovdanbuktit dieđuid njálmmálaččat fágaartihkkala vuodul
- máhttit guldalit ja beroštit earáid ovdanbuktimis

Fágadoahpagat

Fágaartihkal
Diehtoteaksta
Objektiivva muitalanvuohki
Áššálašvuotta
Gáldut

Kapihttala teavsttat

Fágaartihkal Fágaartihkkala ulbmila, hámi ja gáibádusaid birra.
Mii luohiti lea? Ovdamearkateaksta mas leat čilgehusat.

Bargobihtát

Dán kapihttalis leat čállinrámmat, vai oahppái galgá leat álki oažžut mielde buot fágaartihkkala osiid.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, čálalaš
Joavkobargu: iežas sániiguin čilget teavstta sisdoalu ja fágaartihkkala hámi
Válljet temá, deavdit kolonnanotáhta ja čállit fágaartihkkala čállinrámma sisa
Ráhkadit ovdanbuktima ja ovdanbuktit luohkkái fágaartihkkala sisdoalu
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Muitalanárbi

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- muiitalit, juohkit dieduid, ákkastallat ja reflektaret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- reflektaret mo sámi jurddašanduogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogadahkan ja vejolašvuhtan
Giellagirjáivuohka Sámis

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Sámi girjjálašvuodas leat lagas čanasteamat njálmmálaš muitalanárbevrrui. Njálmmálaš muitalanárbevierru speadjalastá álbmoga jurddašanduogi, árvvuid ja eallinvuogi. Dán kapihttalis oahppi beassá lohkat ja dulkot girjjálašvuoda, ja dan vuodul reflektaret sihke ieš okto ja joavkkus mo njálmmálaš muitalanárbevieru, sámi jurddašanduogi ja árvvuid oktavuodat bohtet ovdan iešguđetlágán teavsttain. Dánlágán teavsttaid čiekŋudemiin oahppi sáhtá ovdidit posiitiiva iešgova, reflektaret iežas gullevašvuoda ja identitehta ja maiddái geavahit duogášdieđuid ja ovdamáhtu maid lea oahppan mánnávuodas, teavsttaid logadettiin. Kapihttal guoskkaha álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgema.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Čoahkkáigeassit sisdoalu iežas sániiguin
Lohkat jitnosit
Girjjálašvuoda ságastallan

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- máhttit čilget fágadoahpágiid
- lohkat sátnevádjasiid ja máhttit reflektaret daid mearkkašumi

- máhttit dulkot teavstta temá ja motiivva
- máhttit reflektet teavstta konteavstta
- máhttit reflektet mo njálmmálaš árbevierru, jurddašuvuohki ja árvvut bohtet ovdan teavsttain
- máhttit čoahkkáigeassit sisdoalu iežas sániiguin
- máhttit jitnosit lohkat teavstta
- máhttit oassálastit girjjálašvuoda ságastallamii

Fágadoahpagat

Dulkot
Ovdamáhttu
Konteaksta
Temá
Motiiva
Sámi njálmmálaš árbevierru
Sámi jurddašuvuohki
Sámi árvvut

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat galget fuomášuhttit ohppiid mo sámi kultuvrra erenoamášvuodát bohtet ovdan girjjálašvuodas.

Teavsttaid dulkon Rávvagat mo teavsttaid galgá dulkot. Dán teavsttas oahppi oaidná mat oasit galget leat mielde teavsttaid dulkomis.

Ilmmiid gaskkas románaosáš Dán teavsttas boahtá ovdan mo sámi jurddašuvuohki čuovvu mánáid ja nuoraid dál.

Linjkat

[Ella Marie - Gii Gielista \(Official Lyric Video\)](#)

Bargobihtát

Dán kapihttalis oahppit besset reflektet ja árvvoštallat sámi jurddašeami ja muitalanvugiid. Maŋnel go leat lohkan teavsttaid, de leat iešgudetlágán bargobihtát.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdamearkateavstta vuodul vástidit gažaldagaide ja vuoduštit iežas vástádusa
Ohcat ja čállit čilgehusaid doahpágiidda
Jurddašančállin sámi jurddašuvuogi ja árvvuid birra
Sárgat sátnevádjasiin rivttes čilgehussii
Hutkat sátnevádjasiid
Guldalit lávlaga ja mitalit lávlu birra
Dulkot lávlaga
Čoahkkáigeassit teavstta iežas sániiguin
Joavkobargu: girjjálašvuoda ságastallan
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekjudit

Muhtun olbmot leat hui čeahpit geavahit sátnevádjasiid juohkebeaivválaš ságastallamis. Bidjet dáhpin guldalit ja dárkilit čuovvut mielde geavahuvvojit go sátnevádjaset hupmamis din lagasbirrasis. Čohkkejehket sátnevádjasiid.

Lassibargoevttohusat

- 1 Girjjálašvuoda ságastallama maŋŋil oahpaheaddji ságasta juohke ohppiin joavkobarggu vuodul. Dáinna vugiin oahpaheaddji sáhtá iskat lea go oahppi olahan gealbomihttomeriid.

Luohti – Sámi poesija

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- reflekteret mo iešguđetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmuide
- välljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan
Giellagirjáivuohta Sámis

Vuođđogálggat

Njálmamálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Kapihttal guoskkaha álbmotdearvvašvuođa ja eallimis birgema. Dán kapihttalis lea lyrihkka ja luohti fáddán. Das lea maiddá luodi funkšuvnna birra ovdal ja dál. Luohti lea oassi min árbevierus ja kultuvrras, ja dat fáddá lea mielde doarjumin ja huksemin sámi nuoraid identitehtadovddu. Luoði árvvu ja sámi jurddašuvuogi lea dehálaš bisuhit.

Servodat rievdá, ja dan lea maiddá luohti dahkan ja ain dahká. Min bargu lea sealluhit dán árbbi. Skuvla galgá láchit dili nu ahte oahppit galget áddet ahte rievdamat dáhpáhuvvet ja mo daid dustet. Hástalussan dás sáhtta leat guorahallat lea go vejolaš doalahit luodi dološ hámis, dahje mo ovdánahttit dan vai heive min áigái ja min atnui. Lea maiddá hástalus boahttevaš buolvvaide fievrredit luohtemáhtu amas árbevierru jávkat. Dáinna lágiin kapihttal maiddá guoskkaha guoddevaš ovdáneami.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Kolonnanotáhta Ráhkadit kolonnaid ja daidda čállit dieduid teavstta osiin. Jus leat girjesiiddut, de gurutbeallái čállit siidologuid ja olgešbeallái dieduid siidduin.
Ovdamáhttu Čállit dan maid diehtá ovdalaččas fáttá birra.
Reflekteret Guorahallat iežas jurdagiid ja oaiviliid muhtun áššis.
Ságastallat teavstta birra Ságastallat nuppiin, joavkkus, luohkás.
Jurddakárta Čállit sániid mat gusket fáddái.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit luodi birra
- diehtit ahte luohti lea divttaid vuolggasadjá

- diehtit ahte luodis ja lyrihkas lea oktavuohta
- diehtit mo luohiti lea mielde seailluheamen árbevieru
- dovdat luodii funkšuvnna, mii dat lea leamaš ja mii dál lea
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid
- máhttit geavahit oahppanstrategiijaid bargguin

Fágadoahpagat

Luohti
Dovdna
Árbevierru
Jurddašanvuohki
Árvvut
Identitehta
Gullelašvuota

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea luohiti ja identitehta. Dát teavsttat gokčet fágaidrasttildeaddji fáttá.

Luohti identitehtadovdomearkan Teavsttas beassá lohkat luodii birra ja mo dat sáhtá leat identitehtadovdomearkan.

Luohti Dás beassá gullat eambo luodii birra ja maiddái gullat mánga luohteovdomearkka.

Liŋkkat

[Anders Spein Oskal \(Uni\), \(f. 1882 - Kautokeino\)](#)

[Máhte Issát](#)

[Čáhci](#)

[Áhpi](#)

[Muitte Mu - Elisabeth Andreassen](#)

Aviisareportášat

Artihkkalat mat dorjot fáttá ja fágaidrasttildeami:

[Go musihkka bođii luohitái](#)

[Kritiserer «Muitte mu»: – Prostituerer den samiske kulturen](#)

Bargobihtát

Bargobihtát dorjot oahppanstrategiijaid maid oahppit leat oahppan dán rádjái, ja sii besset eambo hárbhallat geavahit daid go barget fáttáiguin, nu ahte šattašit lunddolaš oassin sin oahppanproseassas.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalas:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagat
Lohkanteavsttat
Liŋkkain viežžat dieđuid

Jurddačállin
Jurddakártta ráhkadit
Njálmamálaš refleksuvdnabargobihtát
Báddet iežas refleksuvnna
Kolonnanohta čállit
Refleksuvdnabiergobihtát
Refleksuvdnateavsta čállit
Buohtastahttit luodi ovdal ja dál
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekŋudit

Váldit oktavuoda muhtun báikkálaš juigiin ja jearrat su oahpahit muhtun luodiid maid luohkká sáhtá ovdanbuktit omd. sámi álbmotbeaivvi doaluin.

Lassibargoevttohusat

- 1 Báddet luodiid maid lagasolbmot juiget.
- 2 Jearahallat iešguđetahkásaš olbmui maid luohhti mearkkaša sidjiide.

Drámateavsttat – filbma- ja filbmaárvvoštallan

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- reflekteret mo iešguđetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmui
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret mo sámi jurddašuvuogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas
- geavahit relevánta fágagiela teavstta ja giela čilgemii ja analyseremii
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogá dahkan ja vejolašvuhtan
Giellagirjáivuohta Sámis

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Mánnán ja nuorran lea posiitiiva iešgova ovdáneapmi ja oadjebas identitehta earenoamáš dehálaš. Go ilbmet buorit sámi filmmat mat čájehtit posiitiiva gova sámiin, de dat leat mielde ovddideamen posiitiiva iešgova ja oadjebas identitehta mánggakultuvrralaš servodagas. Oahppit besset dán kapihttalis maid oahppat filbmaárvvoštallama birra. Sii besset lohkat filbmaárvvoštallamiid ja maid dáieža geahččalit árvvoštallat. Sii galget hárbhallat jurddašit kritihkalaččat, oahppat dustet oavilerohusaid ja dohkkehit guovtteoavilvuoda. Dáinna lágiin guoskkaha kapihttal álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgema.

Oahppit dárbbasit maid dáiehárbhallat leat diđolaččat sápmelaččaid eallinvugiide, árbevirolaš ealahusaide ja árvvuide ja oaidnit mo dat vuhtiiváldojuvvojit nugo filbmabarggus, ja mo dat sáhttet ovddidit guoddevaš ovdáneami boahhtevaš buolvvaide.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Duogášmáhttu
Jurddačállin
Reflekteret
Ságastallat teavstta birra

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit filbmaárvvostallama eavttuid birra ja geavahit relevánta fágagiela čilgemii ja árvvostallamii
- diehtit juoidá sámi filbmahistorjjá birra
- máhttit jurddašit mo filbma mii čájehuvvo riikka- ja máilmmidásis, sáhtta albmanahttit guottuid álbmogii
- máhttit oaidnit mo sámi jurddašuvuogit ja árvvut bohtet ovdan sámi filmmain
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit teavsttaid lohkamii
- máhttit plánat, hábmet ja čállit filbmaárvvostallama

Fágadoahpagat

Mánus
Filbma
Filbmaárvvostallan
Kritihkalaš

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mat leat drámateavsttat ja filbmaárvvostallan. Leat maiddá heivvolaš oahppanstrategiijat mat guoskkahuvvojit kapihttala fáttáin. Teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttáid nugo álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen ja guoddevaš ovdáneapmi.

Filbmaárvvostallan Dás oahppi beassá oaidnit filbmaárvvostallama sisdoalu.

Sámi guhkesfilmmat ja daid boahhteáigi Dán teavsttas lea veahá sámi filbmahistorjjá birra ja veahá mo sámi filmmaid boahhteáigi lea.

Linjkat

Videolinjkat čatnasit kapihttala fáddái ja fágaidrasttildeaddji fáddái:

[Ellos eatnu / La elva leve](#)

[Biru Unjárga - Føkkings Nesseby](#)

[Tundraens voktere - Eallogierdu Trailer - Premiere 9. februar 2024](#)

[Tundraens voktere - Eallogierdu](#)

Aviisareportášat dorjot fáttá ja fágaidrasttildeami:

[Filbmaárvvostallan: Ellos eatnu](#)

[Árvvostallan: Realisttalaš ja románttalaš drámaráidu](#)

[Filbmaárvvostallan: Biru Unjárga](#)

[Árvvostallan: Jáhkehahtti duottarromantihkka](#) Filbmaárvvostallan: Suoládeapmi (ungdomsmagasinet.no)

Bargobihtát

Bargobihtát leat earret eará dakkárat main oahppi galgá reflekteeret maid sámi filmmat mearkkašit alcces. Muđui leat čállinbarggut ja barggut main galgá geahččat iešguđet filmmaid ja TV-ráidduid ja lohkat filbmaárvvoštallamiid. Sii galget maiddá ieža árvoštallat filmma ja ohcat árvoštallama muhtun filmmas. Go leat lohkan dan, de galget geahččat filmma ja buohtastahttit iežaset filbmavásáhusa árvoštallamiin.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalas:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagat
Lohkanteavsttat
Linjkain lohkat árvoštallamiid
Jurddačállin
Linjkain geahččat filmmaid
Njálmmálaš refleksuvdnabargobihtát
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Refleksuvdnabargobihtát
Čállit oanehis refleksuvnnaid
Ságastallanbargobihtát
Buohtastahttit filbmaárvoštallama ja filmma
Árvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čieknuđit

- 1 Oahppit válljejit ovttá filmma (áinnas sámi filmma) maid geahččet.
- 2 Čállit filbmaárvoštallama árvoštallanskovi mielde:

Filbmaárvoštallanskovvi	Árvoštalli: Su namma gii čállá árvoštallama
Bajilčála	Dákko hutkat bajilčállaga mii geasuha ja lea gelddolaš
Dieđut filmma birra	Tihttel Filmma tihttel Šáŋŋer Man šáŋŋerii gullá, omd. drámá, komediija, thriller Rešissevra Son geas lea váldoovddasvástádus filbmii Nationalitehta Riika Buvttadanjahki Jahki
Čilgehus	Geat váldoolbmot leat? Váldoolbmot Man áiggis lea? Lea go dálááiggis / vássánaiggis/ dolin / boahpteáiggis Man birrasis ja servodagas sii ellet? Biras ja servodat
Dáhpáhusreferáhtta	Muital oanehaččat man birra filbma lea. Ale mital beare ollu, go de billistat gealddu earáide! Veahá mitalat, dan mađe ahte olbmot šaddet sáhkki ja háliidit geahččat filmma
Neavttárbargu	Heivejit go neavttárat iežaset rollaide? Don čilget nugo du mielas orru ja nugo don dulkot

Váikkuhangaskaoamit	It dárbbas buot čállit, muhto vällje deháleamos váikkuhangaskaomiid: Gealdu: Gokko ja mii lea gealdu filmmas Kámerageavaheami ja čuohppanritma Čuohppanritma lea man jođánit iešguđet govat bohtet ja man guhká seamma govva ain lea šearpmas Čuovggat ja ivnnit Jietna Kontrásttat Lea go čuovgat vai seavdnjat? Erenoamáš effeavttat (SFX) Kulissat, miniatyramodeallat, duogážat, pyroteknihkalaš (suovva/dolla jna.) ja mekánalaš effeavttat, animašuvnnat, dihtorráhkaduvvon effeavttat jna. Kostymat
Estetihkka	Iešguđetlágán teknihkat maid geahčči sáhtta oaidnit ja gullat ja mat gelddolaš láhkái bokit geahčiid beroštumi. Dat maid geahčči vásiha áiccuid bokte Sáhtta maiddái muđui leat dáidda, dinggat ja činheapmi. Čuovgga, kámeraviñkila ja musihka geavaheapmi gullá maiddái estetihkkii
Fáddá	Man birra filbma rievtti mielde lea? Mii filmma áigumuš lea? Maid áigu filbma čájehit dahje oahpahit
Oppalaš árvvoštallan	Lea go rešissevra lihkostuvvan ráhkadit buori filmma? Muite árvvoštallat filmma eavttuid mielde. Mearkkaša ahte jus mat lea ilgadis filbma, de filbma sáhtta liikká leat buorre vaikko just don it liiko dákkár filmmaide
Birccasteapmi	Birccas. Man bircologu du mielas ánsšása filbma?

Lassibargoevttohusat

- 1 Lágidit kinobeavvi skuvllas mas filbmaárvoštallan sáhtta leat fáddán iešguđet dásis.
- 2 Bovdet sámi filbmabargi mitalit filbmabarggu birra dahje dan birra mainna son bargá filmmaid oktavuodas.

Eará fáttát:

- 1 Lohket revya birra ja čallet fágateavsta revya birra.
- 2 Ohcet ja gehččet internehtas, nugo YouTube, iešguđetlágán revyaid.
- 3 Ohcet ja gehččet revyaárvoštallanovdamearkkaid internehtas ja maiddái árvvoštallanskoviid maid ieža lehpēt geavahan neahttaresurssas.
- 4 Heivehehket ja ráhkadehket revyaárvoštallanskovi.
- 5 Árvvoštallet muhtun revya.

Dá leat muhtun rávvagat:

SVT Sámis leat ollu gullugovat maid sáhtta guldalit ja geahččat
 Internehtas gávdnojit feara makkár revyat
 Revyat: Honningsvågrevyen, Kárášjoga revya
 Sámi Nasionála Teáhter Beavváš lea maiddái čájehan revya: Giddadulvi

Čállinhárjehusat – ákkastallan

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- muitalit, juohkit dieduid, ákkastallat ja reflektaret njálmmálaččat ja čálalaččat
- dovdat ja geavahit iešguđetlágán gielalaš ja estehtalaš váikkuhangaskaomiid ja retoralaš apeallavugiid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- árvvoštallat iešguđetlágán gálduid jáhkehahttivuođa, doallelašvuođa ja relevánssa, ja iežas barggus geavahit gálduid rehálaččat

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Juohke olbmoss leat oaivilat, ja oaivillonoahppan lea oassi olbmuid gulahallamis. Ákkastallamis olmmoš geahččala duodastit ahte gáldut dahje du oaivil lea riektá. Lea dehálaš maiddáai vuhttiiváldit earáid oaiviliid, go dát lea vuohki hárrjaniid hálldasit oaivilerohusaid ja dohkkehit guovtteoaivilvuođa. Dán kapihttalis oahppit besset ovddidit iežaset mielborgárvuođa Sápmái ja Norgii, ja nu guoskkaha kapihtal demokratijja ja mielborgárvuođa.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Lohkanhárjehallan
Kolonnanohtáhta

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii ákkastallan lea
- diehtit mii vuodusteapmi lea
- máhttit geavahit retoralaš apeallavugiid
- máhttit lohkat lohkkiiidčállosa ja geavahit dan ovdamearkan čálalaš barggus
- máhttit čállit lohkkiiidčállosa

- máhttit lohkat ságaškušši artihkkala ja geavahit dan ovdamearkan čálalaš barggus
- máhttit čállit ságaškušši artihkkala

Fágadoahpagat

Oaivillonohallan
Ákkastallan
Vuodushit
Retorihkka

Kapihttala teavsttat

Ákkastallandáidu lea olbmoss lunddolaš dáidu, muhto lea juoga maid ferte hárjehallat. Muhtumat leat hui garrasat ákkastallat, muhto eai leat nu čeahpit vuodushit iežaset oaiviliid ja jáhkkih earáid. Dán kapihttalis leat teavsttat mat galget ohppiid fuomášuhttit ákkastallanvugiid.

Oaivilat ja gulahallan Dán teavsttas oahppit besset lohkat veahá iešguđetlágán ákkastalli teavsttaid ja mo earáid jáhkkih.

Retoralaš apeallavuogit Etos, logos ja patos birra.

Čále oaiviliiddát Muittuhus mo hukset oaivilčállosa.

Sámegiella valástallamis Lohkkiidreivve ovdamearkateaksta.

Dihtorspeallan nuoraid árgabeaivvis Ságaškušši artihkkala ovdamearkateaksta.

Bargobihtát

Bargobihtáin oahppit hárjehallet ákkastallanvugiid.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá
Lohkanteavsttat
Čálalaččat vástidit gažaldagaide
Reflekteret iežas vásáhusaid
Čállit lohkkiidčállosa
Čállit ságaškušši artihkkala
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Árbegiisá – guolásteapmi ja gulahallan luondduin

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflektaret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- reflektaret mo iešguðetlágán giellageavaheapmi sáhtta albmanahttit guottuid eará olbmuide
- muitalit, juohkit dieðuid, ákkastallat ja reflektaret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguðetlágán teakstašlájaid iešguðet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguðetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolgadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dát kapihtal duste fágaidrasttildeaddji fáttáid nu go álbmotdearvvašvuohta ja eallimis birgen dainna lágiin ahte dás leat fáttáid birra mat gullet ealáhusaide ja luonddugáhttemii.

Guoddevaš ovdáneapmi dustejuvvo dán kapihttalis dan láhkái, ahte dás maiddái lea oasáš luonddugeavaheami birra, guolástanealáhusa birra erenoamážit ja mo sisabahkkemat čuhcet lundui, ealáhusaide ja olbmuide. Galgá fuomášuhttit ohppiid man dehálaš lea seailluhit oktavuoda lundui ja dan árvvusatnima. Dás lea maiddái «ruoná molsuma» birra, ja oahppit besset oahppat maid dat mielddisbuktá, ja mo Norga lea geatnegahtton rievdadit servodaga ja olles riikka «ruonán» ovdal 2050.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ovdamáhttu
Bisánaddat logadettiin
Čoavddasániid čállit
Bájuhit
Gažaldagaid ráhkadit
Čoahkkáigeassit
Ságastallat teavstta birra

Reflekteret
Ráhkadit hypotesa

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit guolástanealáhusa birra ja ahte dat maiddá lea árbevirolaš ealáhus
- diehtit sisabahkkemiid birra ja daid váikkuhusaid birra
- diehtit mo Norga ferte meannudit ovdamearkka dihtii birasustitlat elrávdnjebuvttadeami
- diehtit guolástanealáhusa ja dan hástalusaid birra
- diehtit sápmelaččaid álgoálbmotrivttiid birra
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit teavsttaid lohkamii
- máhttit luonddu várjalit ja gáhttet ja árvvusatnit luonddu

Fágadoahpagat

Ealáhusat
Árbevierru
Guolásteapmi
Lofuohta
Luonddugáhtten
Bivdoearri
Rabas guolásteapmi
Gitta guolásteapmi
FeFo
Guolástusministtar
Olmmošvuoigatvuodaduopmostuollu
Ruoná molsun
Pariisa-šiehtadus
Sisabahkkemat
Bieggaturbiinnat
Elrávdnjebuvttadeapmi

Kapihttala teavsttat

Kapihttala lohkan-teavsttat gokčet fágaidrasttildeaddji fáttáid.

Lofuohtabivdu ja gáffedorski Dát teaksta lea oasáš *Gáffedorski*-romána. Das oahppá Lofuohta dorsebivddu birra románahámis.

Árbevirolaš ealáhus – guolásteapmi Dán teavsttas beassá oahppat guolásteami birra mii lea árbevirolaš ealáhus. Das maiddá oahppá veahá guolástanreaidduid ja guolástanpolitihka ja -lágaid birra.

Bieggaturbiinnaid huksen ja váikkuheapmi lundui Teavsttas lea earret eará ruoná molsuma birra, ja maid stáhta bargá vai olahivččii mearriduvvon dálkkádatmihtuid ja mo dat váikkuha ealáhusaide ja lundui. Oahppit besset reflekteret dán guovtti beali dán áššis.

Linjkat

Videolinjkat mat leat dán kapihttalis:

[Faktafilm:Fra havet til tørrfisk!](#)

[Rett fra havet til tørrfisk](#)

[Hvem bør få fiske fisken vår?](#)

[Čuohcá go sisabahkken dearvvašvuhtii, jerret konferánsas lullisámis](#)

[Kasta på land \(Filmversjonen\)](#)

Aviisareportášat:

[Olje- og gassutvinning i Lofoten og Vesterålen](#)

[Tvinges ut av fiskeryrket](#)

[Massii eallinmovtta sisabahkkemiid geažil](#)

[Čuoládagaiguin čájehit vuostehágu](#)

Bargobihtát

Bargobihtáin beassá mánggalágán oahppanstrategiijaid geavahit.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá, sihke njálmmálaš ja čálalaš

Ovdallohkangažaldagat

Čálalaččat vástidit gažaldagaide

Čállit čoahkkáigeasu

Linjkain viežžat dieđuid

Reflekšuvdnabargobihtát

Čoavddasániid čállit

Bárrabargu

Bájuheapmi

Ráhkadit hypotesa

Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtá čiekjudit

- 1 Guorahala maid «Ruoná molsun» mearkkaša. Ráhkát ovdanbuktima dan birra ja ovdanbuvtte luohkás.
- 2 Loga olles *Gáffedorski*-romána ja čále girjeárvvoštallama.

Lassibargoevttohusat

Guorahala luossabiepmahaga birra ja manne dat dahkko, mii das lea boadus, mo dat sáhtá váikkuhit luossanállái jnv. Čohkke dieđuid, ráhkát ovdanbuktima ja ovdanbuvtte luohkás.

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Álbmotdearvvašvuolta ja eallimis birgen

Ráhkkanit bargoeallimii

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Formálalaš reivvet nugo bargoochcan ja CV leat áššešáŋŋerat mat gusket álbmotdearvvašvuoda ja eallimis birgema fáddái. Don galggat máhttit formálalaččat mitalit iežat birra, mat du buorit bealit leat ja manne just don heivet dihto bargui masa dus lea beroštupmi. Seammás leat maiddá almmolaš bargonjuolggadusat maidda ferte ráhkkanit go bargoeallimii lávke. Fáddái gullá maiddá identitehtanannen, namalassii ahte don almmolaš oktavuodain maid sáhtát geavahit sámegeala, ovdamearkka dihtii go barggu ozat.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Čállit čuoggáid
Hábmet čállosa ovdamearkateavstta vuodul

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- máhttit bargoochcamušas ákkastallat ja árvvoštallat heive go ákkastallan bargoochcamuššii
- máhttit reflekteret ja mitalit iežaset buriid beliid
- máhttit árvvoštallat ákkastallama
- máhttit čállit CV ja ohcamuša

Fágadoahpagat

Bargoochcamuš
Formálalaš reive
Bargoaddi
Bargošiehtadus
Bargoduodaštus

Bálkáduodaštus
Referánsa
CV

Kapihttala teavsttat

Dán kapihttalis leat teavsttat mat galget ráhkkanahhttit ohppiid bargoeallimii.

Bargoohcamuš Bargoohcamuša hápmi ja sisdoallu. Teavsttas leat maiddáid dieđut maid nuorat berrejit diehtit bargoeallima birra.

Buorit iežat bargoohcamuša! Rávvagat bargoohcamuššii.

Bargoohcamuša ovdamearka Teaksta mas oahppi oaidná mo bargoohcamuš galgá čállot.

Curriculum Vitae ovdamearka CV hápmi ja sisdoallu.

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihtá
Lohkanteavsttat
Válljet rivttes vástádusa
Čoahkkáigeassit teavstta
Reflekteret iežas buriid beliid ja čehppodaga
Vástidit gažaldagaide
Čállit bargoohcamuša
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Sámegiela sajádat

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heinvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- suokkardit ja čilget sámegielaide ovttalágánvuodaid ja erohusaid
- reflekteret mo eará gielat váikkuhit sámegillii ja mo sáhtá gáhttet ja ovddidit sámegielaide iešguđetlágán arenain
- geavahit riektačállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Čállingealbbu ovdánahttin
Lohkangealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Oahppit galget oažžut gealbbu mii ovddida gielladiđolašvuoda ja nanne sin giellaidentitehta. Sii galget diđolaččat álo válljet sámegiela eará gielaide ovdalii beroškeahhtá treanddain ja giellabáidnimiin. Sii galget fuomášit giela árvvu iežaset identitehta hárrái. Jus manahit sámegiela, de maidđái manahit stuora ja dehálaš oasi iežaset identitehtas. Oahppit galget oažžut oadjebas identitehta sámegielagin mánggakultuvrralaš servodagas. Guoddevaš ovdáneapmi laktása dasa go oahppit galget oažžut máhtu ja diđolašvuoda sápmelaččaid eallinvugiin, árbevirolaš ealáhusain ja árvvuin, ja mo dat vuhttojit gielas ja iešguđetlágán teavsttain maiguin oahppit barget. Dat galget maidđái dahkat ohppiid diđolažžan das man dehálaš lea seailluhit sápmelaččaid árbevirolaš dieđuid ja árvvuid, oktavuoda lundui ja dan árvvusatnima ja giela. Giela haga ii sáhte árbevirolaš dieđuid ja árvvuid seailluhit.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ovdamáhttu
Čoahkkáigeassit
Ságastallat teavstta birra
Geavahit čállinrámmaid
Reflekteret

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit ahte giella lea okta dain deháleamos identitehtadovdomearkkain
- diehtit giellagáhttema dehálašvuoda
- diehtit goas dáruiduhttin álggii
- diehtit juoidá sámevuoda birra 1970–80-logus
- máhttit leat gielladiđolaš árgabeaivvis
- máhttit vugiid mo sáhtta bargat giellagáhttemiin ja -sealluhemiin

Fágadoahpagat

Giellagáhtten
Giellaseaguheapmi
Giellaseailluheapmi
Gielladiđolašvuolta
Identitehtadovdomearka
Árbevierru

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea identitehta ja giella ja maiddá dáruiduhttin. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá.

Identitehta ja giella – gii don leat Teavsttas čilgejuvvojit identitehtadovdomearkkat ja mat dahket ahte don leat just don.

Sámevuolta 1970–80-logus ja dálá dilli Dán teavsttas oahppit besset lohkat mo dilli lei sámi nuoraid gaskkas 1970–80-logus go sámi identitehta ii adnon nu árvvus go dál. Oahppit besset reflekteret ja buohtastahttit dien áiggi dálá áiggiin.

Dáruiduhttin ja giellaseailluheapmi ja -dikšun Teavsttas lea iešguđet dáruiduhttinvuogiid birra ja mo seailluhit sáme giella vai giella ain bisoši.

Liŋkkat

Videoliŋka čatnasa kapihttala fáddái ja fágaidrasttildeaddji fáddái:

[Giellamáhttu vai gielladáhttu](#)

Aviisareportáša doarju fágaidrasttildeaddji fáttáid:

[Sannhets- og forsoningskommisjonen](#)

Bargobihtát

Bargobihtáin oahppit besset hárjehallat ja geavahit mánga oahppanstrategiija.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdallohkangažaldagat
Čálalaš barggut
Bárrabarggut
Čoahkkáigeasu čállit
Reflekšuvdnabargobihtát
Ságastallanbargobihtát
Ohcat dieduid ja čállit biografija

Tabellii deavdit evttohusaid mo dikšut ja seailluhit giela
Gažaldagaide vástidit čálalaččat
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Fágaidrasttildeaddji barggut

Dás sáhtá váldit ovdan ja guorahallat dáruiduhttima mánnga beali dárkilat. Sáhtá geavahit mánnggalágán diehtogálduid, bargovugiid ja ovdanbuktinvugiid maid lea ovdal hárjehallan geavahit.

Mo sáhtá čiekŋudit

- 1 Hutkat giellaprošeavtta maid luohkká sáhtá Giellavahkku oktavuodas čadahit luohkás dahje olles skuvllas. Ovdamearkka dihtii sáhtá lágidity giellabájiid vuolit dásiide main sáhttet leat iešguđetlágán gielalaš fáttát mat veahkehit ja muittuhit min gáhttet sámegiela.
- 2 Oahppit sáhttet ovttasrádiid oahpaheddjiin válljet iešguđetlágán kreatiivvalaš bargovugiid mat boktet beroštumi. Dat sáhttet leat omd. gilvvut, videot, čájálmasat, stohkosat, ovdanbuktimat, praktihkalaš doaimmat nugo biebmoráhkadeapmi, olgobeavi mas lea omd. giellabálggis (orienterenpoasttat/gažaldagat), lágidity sosiála gielladeaivvadeami, hutkat giellaarenaid, bargobájiid dahje duodjebájiid gos giella lea guovddáži.

Lassibargoevttohusat

- 1 Reflekteret mo sárggusráiddut sáhttet leat mielde giela gáhttemin.
- 2 Čállit teavstta sámegiel sárggusráidduid birra ja erenoamážit namuhit Vulle Vuojaš-sárggusráiddu.

Demokratiija ja mielborgárvuohta

Demokratiija

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- guldalit earáid ovdanbuktimiid ja reflekteeret daid, ja hukset iežas ákkastallama earáid oaiviliid ovdanbuktimiidda
- muitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteeret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánet ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái

Guovddášelemeanttat

Sámástit

Lohkangealbbu ovdánahttin

Čállingealbbu ovdánahttin

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat

Máhttit čállit

Máhttit lohkat

Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Demokratiija lea fágaidrasttildeaddji fáddá mas oahppá demokrátalaš árvvuid ja stivrenvuogi birra, seammás go reflektere demokratiija mearkkašumi. Kapihttalis beassá lohkat oaivilčállosiid ja daid teavsttaid vuodul reflekteeret ja ákkastallat iežas oaiviliid áššis. Kapihttalis lea maiddá filmma, mas nuorra bárdni muitala hástalusaid birra boazodoalus. Dát filmma ovddasta oaivila servodagas. Filmma fáddá heive maiddá olmmošvuoigatvuodalaš perspektiivii.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ovdamáhttu

Čoahkkáigeassit

Ságastallat teavstta birra

Geavahit čállinrámmaid

Reflekteeret

Ákkastallan

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mii demokrátalaš servodaga vuodđu lea
- máhttit guovddáš doahpagiid mat gullet fáddái
- máhttit njálmmálaččat reflekteeret joavkkus
- lohkat oaivilčállosa ja máhttit buohtastahttit ja ohcat ákkaid bealis ja vuostá
- máhttit čálalaččat ákkastallat iežaset oaivila

- máhttit filmma vuodul gávdnat sámi árvvuid
- máhttit ráhkadit filmmaža mas ovddidit iežaset oaivila

Fágadoahpagat

Demokratiija
Mielborgárvuohta
Vuoigatvuođat
Ovttadássásašvuohta
Jienastit
Sátnefriddjavuohta
Oskufriddjavuohta
Riektesihkkarvuohta

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea demokratiija. Dát teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá.

Maid demokratiija mearkkaša? Teaksta čilge demokratiija ja mielborgárvuođa. ja mo juohkehaš lea oassi servodagas.

Leat buorit ákkat addit nuoraide jienastanlobi Oaivilčálus nuoraid boahpteáigásaš politihkalaš välljejumiid birra.

16 jagi ja in vuos gearggus mearridit riikka ovddas Oaivilčálus mii ákkastallá manne 16-jahkásaččat eai berre oazžut jienastanvuoigatvuođa.

Liŋkkat

Videoliŋka filbmii gos Mihkkal Markus muitala mo sii vásihit dálkkádatrievdama boazodoalus.

[Vuolgge Mihkkal Markusa mielde Innásullui gos son muitala movt sii vásihit dálkkádatrievdamat boazodoalus](#)

Bargobihtát

Bargobihtáid bokte besset oahppit hárbhallat ja geavahit mánga oahppanstrategiija.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis muđui:

Ovdamáhtu gažaldagat
Ságastallanbargobihtá
Notáhtačállin
Čilget, reflekteret ja digaštallat doahpagaidd ja čuoččuhusaid
Čállit ákkaid čuoččuhusaid bealis ja vuostá
Čállit čoahkkáigeasu
Čállit lohkkiiidčállosa
Geahččat filmmaža ja vástidit gažaldagaide
Ráhkadit filmmaža
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Estetihkka, duodji ja dáidda

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- muitalit, juohkit dieduid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan
Giellagirjáivuohta Sámis

Vuođđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis lea dáidda ja duodji válđoáššin, ja dat gokčá sihke álbmotdearvvašvuođa ja eallimis birgema. Dáidda lea reaidu mainna sáhtta dustet miehtegiedageavada, vuostegiedageavada ja hástalusaid. Oahppit besset veahá oahpásnuvvat dáiddárii gii lea dáidaga geavahan doarrut eiseválddiid vuostá ja čájehan ahte dáidda sáhtta leat politihkalaš, ja ahte dainna sáhtta olahit viidát. Dáidda lea maiddái juoga mii čájeha olbmo identitehta ja dainna sáhtta čájeht kultuvrra. Duodji sáhtta maiddái čájeht identitehta. Dáiguin fáttáiguin gokčá maiddái demokratiija ja mielborgárvuođa oahppoplána bajitoasis. Oahpahus dáid fáttáid birra addá ohppiide áddejumi demokratiija ja guovddáš olmmošvuoigatvuođaid oktavuodain. Nu galget áddet ahte indiviidain lea vuoigatvuohta oassálastit politihkalaš bargguide ja leat mielde hábmeme servodaga.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ovdamáhttu
Bisánaddat logadettiin
Čoahkkáigeassit
Ságastallat teavstta birra
Reflekteret
Sárgut

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit iešguđetmállet dáidagiid birra ja mo dáidda sáhtta leat politihkalaš
- diehtit mii estetihkka ja sámi estetihkka lea ja masa dat lea vuođđuduvvon
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit reflekterejeaddji teavsttaid lohkamii
- máhttit árbevirolaš duoji birra ja muhtun duodjedoahpagiid
- máhttit arkitektuvrra birra ja mo dainna sáhtta kultuvrra ja árbevieru čájeht

Fágadoahpagat

Dáidda
Dáiddarat
Duodji, duojarat
Árbevierru
Činjat
Sámi biktasat
Estetihkka
Sámi estetihkka
Politihkalaš
Arkitektuvra
Giehtaduodji

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat čatnasit kapihttala fáddái mii lea estetihkka, dáidda, duodji ja arkitektuvra. Oahppi oažžu vejolašvuđa geavahit mánja lohkan- ja oahppanstrategiija bargobihtáin. Oahppi beassá maiddá hástalit iežas dáiddalaš beliid. Teavsttat gokčet kapihttala fágaidrasttildeaddji fáttá.

Estetihkka, dáidda, duodji ja arkitektuvra Teaksta čilge dáid fáttáid dárkilit, ja das oahppá maiddá mii sámi estetihkka lea ja mat estetihkalaš váikkuhangaskaoamit leat.

Duodji ja sámi biktasat Teaksta lea duoji, sámi biktasiid ja činajid birra, ja das oahppá maiddá duodjedeahpagiid.

Mu vuosttaš gámabárra! Teaksta lea nuora birra gii oahppá áhkus luhtte goarrut gápmagiid. Teavsttas čilgejuvvo dárkilit barggu proseassa muitalusa hámis, ja das leat ollu doahpagat mat gullet gámaduddjomii.

Liŋkkat

Videoliŋka mii čatnasa kapihttala fáddái:

maretannesara.com

Aviisareportáša/artihkkalaš ja eará teavsttat mat dorjot fágaidrasttildeami:

[– Bivttas galgá čájehit gii don leat ja gosa gulat](#)
[Huikkas vuvddiin](#)
[Nøysomhetens estetikk](#)

Bargobihtát

Dán kapihttala bargobihtát leat eanas ovttaskasbargobihtát. Earret eará ságastallanbargobihtát ja reflekšuvdnabargobihtát gokčet mánja oahppanstrategiija. Dain leat maiddá eambbo dáiddalaš bargobihtát nugo sárgut.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhttu, njálmmálaš ja čálalaš
Ovdallohkangažaldagat
Reflekšuvdnabargobihtát
Čeahkkáigeassit
Lohkat ja bisánaddat ja ságastallat teavstta birra
Čálalaččat vástidit gažaldagaide

Ságastallanbargobihtát
Sárgunbargobihtát
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekŋudit

- 1 Čállit biografiija muhtun dovddus sámi dáiddára birra.
- 2 Válljet ovtta dáidaga maid čilget dárkilat.
- 3 Válljet ovtta sámi duoji maid čilge dárkilat (Davvi Girji duodjeráidu lea buorre gáldu dán bargui).

Lassibargoevttohusat

- 1 Árvvoštallat dahje čilget muhtun arkitektuvrra lagasbirrasis.
- 2 Sii, geain lea Minecraft, sáhttet geavahit dan ja hukset sámi arkitektuvrralaš vistti man sáhttet ovdanbuktit ja čilget manne leat juste dákkár vistti huksen.
- 3 Duddjot juoidá.
- 4 Árvvoštallat dáidaga.
- 5 Sárgut iežas niehkoviesu.

Guoddevaš ovdáneapmi

Dálkediiddat ja mearkabeaivvit

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heivvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflektaret mo sámi jurddašuvuogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dálkediiddat -ja mearkabeaivvit leat oasis sámi identitehtas, kultuvrras ja gielas. Oahppit besset gullat ollu dálkediiddaid ja daid mearkkašumiid. Nu sis lea vejolašvuhta geavahišgoahtit dálkediiddaid iežaset árgabeaivvis. Dat lea maid dái oassi sámi árbevirolaš máhtus ja viisodagas mii ferte seailluhuvvot.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ohcanlohkan Go ohcá dieduid teavsttain dahje jus ohcá vástádusaid gažaldagaide, de geavaha ohcanlohkan-strategiija.

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit mat dálkediiddat ja dálkemearkkat leat
- diehtit mat mearkabeaivvit leat ja máhttit čilget daid duogáža
- máhttit dulkot muhtun dálkemearkkaid ja dálkediiddaid
- máhttit buohtastahttit dálkediiddaid ja dálkemearkkaid guovlluid mielde
- máhttit geavahit dálkediiddaid árgabeaivvis
- máhttit árvvoštallat ja reflektaret dollet go dálkediiddat deaivása šat dán áiggi go dálkkádat rievda
- máhttit geavahit ohcanlohkan-oahppanstrategiija

Fágadoahpagat

Dálkediiddat
Mearkabeaivvit
Dálkediidáhus

Kapihttala teavsttat

Dálkediiddat Dán teavsttas bohtet ovdan dálkediiddat maid áhkku lea oahpahan mánáidmánáide, ja mat leat nuoraid árgabeaivvis.

Dá leat muhtun dálkemearka- ja dálkediidaovdamearkkat Dáhtonat ja čilgehusat.

Dá leat muhtun mearkabeaiveovdamearkkat Dáhtonat ja čilgehusat.

Dálkemearkkat, dálkediiddat ja mearkabeaivvit Lohkanteaksta mas leat dieđut.

Bargobihtát

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhtu bargobihttá, sihke njálmmálaš ja čálalaš

Lohkanteavsttat

Válljet rivttes vástádusa

Bárre-/joavkobargu: Čállit dálkemearkkaid ja mearkabeivviid birra

Ovdallohkangažaldagaide vástidit čálalaččat

Čálalaččat vástidit gažaldagaide

Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Árbegiisá

Gealbomihttomearit

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit:

- mitalit, juohkit dieđuid, ákkastallat ja reflekteret njálmmálaččat ja čálalaččat
- lohkat iešguđetlágán teakstašlájaid iešguđet guhkkodagas ja mohkkáivuodas, ja buohtastahttit ja dulkot teavsttaid
- válljet ja geavahit heinvolaš lohkan- ja oahppanstrategiijaid go fágain bargá
- reflekteret mo sámi jurddašuvuogit, njálmmálaš muitalanárbevierut ja árvvut bohtet ovdan sámi girjjálašvuodas
- geavahit relevánta doahpagiid ja fágagiela mat gusket iešguđetlágán sámi fáttáide ja árvvuide
- iešguđetlágán teakstašlájaid plánat ja hábmet struktuvrrain mii lea heivehuvvon sisdollui, ulbmilii ja vuostáiváldái
- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Guovddášelemeanttat

Sámástit
Lohkangealbbu ovdánahttin
Čállingealbbu ovdánahttin
Giellagirjáivuolta Sámis

Vuodđogálggat

Njálmmálaš gálggat
Máhttit čállit
Máhttit lohkat
Digitála gálggat

Fágaidrasttildeaddji fáttát

Dán kapihttalis oahppit šaddet didolaččat sealluhit fuolkkástallanárbevieru mas lea alla árvu sápmelaččaid gaskkas. Muđui kapihtal guoskkaha fysalaš ja psyhkalaš dearvvašvuoda, mo birgehallet psyhkalaš váttisvuodaiguin, ja sámi borranvieruid. Das lea maidđái sámi árvvuid ja jáhkuid birra, maid mii galggašeimmet sealluhit boahttevaš buolvvaide.

Bargovuogit ja oahppanstrategiijat mat leat kapihttala bargguin

Ovdamáhttu
Gažaldagaid ráhkadit
Čoahkkáigeassit
Ságastallat teavstta birra
Jurddačállin
Reflekšuvdna
DHNO-skovvi

Oahppanulbmilat

Oahppit galget:

- diehtit fuolkesániid, fuolkevuoda ja bearašvieruid birra
- diehtit nammavieruid ja identitehta birra
- diehtit bearašoktavuodaid ja risváhnemiid birra
- diehtit fysalaš dearvvašvuoda ja borranvieruid birra

- diehtit psyhkalaš dearvvašvuoda birra
- diehtit sámii árvvuid ja jáhkuid birra
- máhttit geavahit iešguđet lohkanvugiid mat heivejit teavsttaid lohkamii

Fágadoahpagat

Bearaš
 Iešguđetlágán bearrašat
 Bearašvierut
 Bearašgiella
 Sohka
 Nammavierut
 Gáibmi
 Risváhnemat
 Identitehta
 Positiiva iešgovva
 Sohkamuoŋra
 Sohkadutkan – My Heritage
 Bearašoktavuohta
 Gulahallan
 Psyhkalaš dearvvašvuota
 Fysalaš dearvvašvuota

Kapihttala teavsttat

Kapihttala teavsttat mat leat guovddáš árbevirolaš fáttáid birra, gokčet fágaidrasttildeaddji fáttáid mángga láhkái.

Mis sámii leat mánggalágán jáhkut Dán teavsttas oahppit besset lohkat dábálaš jáhkuid birra mat sápmelaččain leat. Sii besset reflekteret daid ja guorahallat lea go mihkkege dain oahpis sidjiide.

Bearaš, sohka ja dearvvašvuota Dán teavsttas lea bearaš, sohka ja fuolkevuota guovddášis. Dás besset earret eará lohkat bearašvieruid ja nammavieruid, risváhnemiid ja muđui eará bearašoktavuođaid birra. Lea maiddái sáhka sihke fysalaš ja psyhkalaš dearvvašvuodas ja mo bearaš lea guovddášis das maiddái.

Liŋkkat

Aviisareportáša mii doarju fágaidrasttildeaddji fáttá:

[«Gean don leat bárdni?»](#)

Bargobihtát

Bargobihtát leat iešguđetlágánat main besset mánggalágán bargovugiid ja oahppanstrategiijaid geavahit. Dat devdet gealbomihttomeriid.

Dákkár bargobihtát leat kapihttalis:

Ovdamáhttu, ságastallan ja čálalaš bargu
 Ságastallanbargobihtá
 Ovdallohkangažaldagat
 Čálalaččat vástidit gažaldagaide
 Báddenbargobihtá
 Sárgunbargobihtá
 Čadahit jearahallama
 Čohkket dieduid

Ráhkadit ovdanbuktima
Jurddačállinbargobihtta
Reflekšuvdnabargobihtta
Čiekŋudanbarggut
DHNO-skovi geavahit
Ráhkadit jurddakártta
Ráhkadit disposišuvnna
Ovdanbuktin
Árvvoštallat iežas oahppama ulbmiliid ektui

Mo sáhtta čiekŋudit

- 1 Sáhtta válljet ovttá dahje moadde dain fáttáin mat guoskkahuvvojit lohkanveavsttain **Mis sámiiin leat mánggalágán jáhkut** ja **Bearaš, sohka ja dearvvašvuohta**. Sáhtta dan oasi guorahallat dárkilat. Sáhtta válljet bargovugiid ja reaidduid dahje mo áigu ovdanbuktit.
- 2 Guorahallat maid galgá dahkat jus ieš bártida psyhkalaččat dahje diehtá soapmása bártideamen. Mo sáhtta veahkehit iežas dahje earáid dákkár dilis? Ráhkadit ovdanbuktima dan birra.

Lassibargoevttohusat

- 1 Ráhkadit seaidneaviissaid, plakáhtaid, vlogga dahje video fáttáid birra maid ohppe dán kapihttalis.
- 2 Sárguma bokte ovdanbuktit fáttáid mat leat kapihttalis.
- 3 Málema bokte ovdanbuktit fáttáid – málet juoidá mii govvida bearraša, saga, psyhkalaš dearvvašvuoda, fysalaš dearvvašvuoda dahje juoidá eará man birra leat lohkan dán kapihttalis.

Giellaoahppa

Giellaoahpa oasis leat 19 kapihttala iešgudet fáttáid mielde. Juohke kapihtal álgá oahppanulbmiliiguin ja fágadoahpagiiguin. Álgosiidduin lea sisdoallolistu, vai álkit sáhtta mannat dan siidui gos lea dat fáddá mainna áigu bargat. Juohke fáttás leat veahá dieđut, ovdal go boahťa bargobihtta gos oahppit besset hárjehallat. Bargobihtát rievddadit interaktiiva instrumentála bargobihtáin gitta rabas bargobihtáide. Dáinna lágiin lea juohke oahppis, beroškeahťa guđe dásis lea, vejolašvuohta čoavdit bargobihtáid. Rabas bargobihtát ollašuhttet čiekŋalisoahppama, danne go oahppi álggos ferte áddet teavstta ja dahkat iežas fuomášumiid ja de dasto ieš buvttadit vástádusaid.

Guovddášelemeanttat

Giellaoahpa oassi guoskkaha guovddášelemeantta giella vuogádahkan ja vejolašvuohtan, danne go oahppit galget hárjehallat válddahit sáme giela vuogádaga, struktuvrra ja eará giellaoahpalaš beliid. Oahppit besset kapihttaliin ovddidit ja riggudahttit iežaset giellagealbba.

Gealbomihttomearit

Oahppit galget:

- geavahit riektáčállima, giela hápmeoahpa ja teakstačatnama njuolggadusaid čálalaš gulahallamis ja teakstaráhkadeamis

Kapihttalat

Adjektiivvat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mii adjektiiva lea.

Mun máhtán čilget manne adjektiivvat geavahuvvojit.

Mun máhtán adjektiivvaid veardidanhámiid geavahit.

Fágadoahpagat

Predikatiivahápmi

Attribuhttahápmi

Positiiva

Komparatiiva

Superlatiiva

Synonyma

Antonyma

Bargobihtát

Merket teavsttas adjektiivvaid.

Ráhkadit cealkagiid adjektiivvain.

Hervet teavstta adjektiivvaiguin.

Rievdadit cealkagiid mánggaidlohkui.

Geassit cealkagiidda rivttes sáni.

Čilget adjektiivva predikatiivan.

Geassit heivvolaš adjektiivva sániide.

Válljet rivttes adjektiivahámi.

Rievdadit adjektiivvaid attributhtahápmái.
Veardidit adjektiivvaid.
Sárgat synonymaid.
Merket adjektiivvaid mat eai gula searvá.
Sárgat antonymaid.
Válljet rivttes antonymaid.
Čilget synonymaid ja antonymaid.
Rievdadit adjektiivvaid substantiivan.

Advearbbat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mii advearba lea.
Mun máhtán gávdat cealkagiin advearbbaid.
Mun máhtán advearbbaid sojahit.

Fágadoahpagat

Mearus
Suorggiduvvon sánit

Bargobihtát

Hutkat advearbbaid.
Geassit sániide rivttes adjektiivvaid ja advearbbaid.
Merket advearbbaid cealkagiin.
Substantiivvain suorggidit advearbbaid.
Geassit rivttes suorggiduvvon advearba adjektiivii.
Hutkat advearbbaid ja čállit cealkagiid dain.
Válljet cealkagiidda rivttes lohkosániid.
Suorggidit lohkosániin advearbbaid ja ráhkadit heivvolaš cealkagiid.

Alfabehta

Oahppanulbmilat

Mun diedán mii alfabehta lea.
Mun máhtán earuhit vokálad ja konsonánttaid.

Fágadoahpagat

Alfabehta
Vokálat
Vokálad guhkkodat
Konsonánttat
Konsonánttaid čuodjan

Bargobihtát

Reflekteret alfabehta ja dan geavaheami birra.
Bidjat sániid alfabehtalaččat.
Čilget mii sámegiela ja dárogiela alfabehtaid erohus lea.
Merket vokálad alfabehtas.
Čilget vokálad guhkkodaga.
Sárgat lea go sáni vuosttaš stávvalis guhkes vai oanehis vokála.
Čilget mo dovdá oanehis ja guhkes vokálad.
Merket konsonánttaid alfabehtas.

Čállit konsonánttačuodjamiid iežas suopmanis.
Válljet sániide rivttes vokálaid.
Čállit oanehis teavstta.
Válljet sániide rivttes konsonánttaid.

Cealkkaoahppa

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat váldocealkagat sámegielas leat.
Mun diedán mii oalgecealkka lea.

Fágadoahpagat

Muitalancealkka
Jearaldatcealkka
Gohččun-/čurvencealkka
Subjeakta
Objekta
Nominála oalgecealkka
Relatiiva oalgecealkka
Adverbiála oalgecealkka

Bargobihtát

Geassit rivttes váldocealkaga rivttes sadjái.
Geassit rivttes mearkka cealkagiidda.
Čállit mitalancealkagiid, jearaldatcealkagiid ja gohččun-/čurvencealkagiid.
Geassit oktii heivvolaš váldo- ja oalgecealkaga.
Sárges rivttes nominála oalgecealkagiid gaskka.
Čilget manne cealkagat leat nominála oalgecealkagat.
Čállit alcces nominála oalgecealkagiid njuolggadusaid ja ovdamearkkaid.
Merket relatiiva cealkagiid.
Čilget manne cealkagat leat relatiiva cealkagat.
Čállit alcces relatiiva cealkagiid njuolggadusaid ja ovdamearkkaid.
Čállit alcces adverbiála oalgecealkagiid njuolggadusaid ja ovdamearkkaid.
Lohkat teavstta ja guorahallat mat váldo- ja oalgecealkagat teavsttas leat.

Cealkkaoasit

Oahppanulbmilat

Mun dovddan cealkagiid nomináhhta- ja predikáhhtaosiid.
Mun máhtán čoavdit dahje analyseret cealkagiid.

Fágadoahpagat

Subjeakta
Habilitiiva
Verbála
Predikatiiva
Objekta
Adverbiála

Bargobihtát

Merket subjeavtta cealkagiin.
Čilget habitiivva ja rievdadit cealkagiid habitiivan.

Merket cealkagiin adverbialaid.
Ráhkadit cealkagiid main lea adverbiala.
Merket cealkagiin verbála.
Geassit heivvolaš predikatiivvaid cealkagiidda.
Čállit cealkagiid main lea predikatiiva ja merket predikatiivvaid.
Merket objeavttaid cealkagiin.
Ráhkadit objeaktažaldagaid cealkagiidda.
Čállit cealkagiid main merket objeavtta.
Merket adverbialaid cealkagiin.
Geassit sániid rivttes cealkkaosiide.
Čállit oanehis mitalusa, mas merket subjavevttaid, verbálaid, habitiivvaid, predikatiivvaid, objeavttaid ja adverbialaid.

Dássemolsašupmi

Oahppanulbmilat

Mun máhtán iskat dássemolsašumi.
Mun máhtán geavahit rivttes dássemolsašumi.

Fágadoahpagat

Guovddáškonsonánttat
Gievrras dássi
Geahnohis dássi

Bargobihtát

Sojahit sániid.
Ohcat sojahuvvon sániid.
Lohkat teavstta ja čállit sániid main lea dássemolsašupmi.

Diftonggat

Oahppanulbmilat

Mun diedán galle diftongga davvisámegiela leat.
Mun dovddan muhtun diftongga jietnadanerohusaid hállangiela.
Mun diedán mo diftonggat njulget.

Fágadoahpagat

Stávval
Vokálat
Suopmanerohus

Bargobihtát

Válljet sániid main leat diftonggat.
Válljet sániide rivttes diftonggaid.
Čállit sániide rivttes diftongga.
Doalahit iežas suopmana ja báddet go lohka sániid.
Reflekteret hállangiela diftonggaid iežas suopmanis.
Sojahit sániid nu ahte dain njuolga diftonga.
Lohkat teavstta ja čállit sániid main diftonggat leat njuolgan.

Gaskamearkkat

Oahppanulbmilat

Mun diedán manne čállingielas leat gaskamearkkat.
Mun máhtán geavahit rivttes gaskamearkka.

Fágadoahpagat

Čuokkis .
Gažaldatmearka ?
Gohččun- ja čuorvvasmearka !
Rihkku ,
Duppálčuokkis :
Beallečuokkis ;
Aisttonmearkkat «» «»
Ruođut ()
Jurddasáhu –
Goallossáhu -
Apostrofa ’
Finjusáhu /

Bargobihtát

Bidjat teavsttas čuoggáid ja stuora álgobustávid rivttes sajiide.
Bidjat teavsttas čuoggáid ja gažaldatmearkkaid rivttes sajiide.
Čállit cealkagiid main geavahuvvo gohččun- dahje čuorvvasmearka.
Bidjat teavsttas rihkuid rivttes sadjai.
Geassit sániid nu ahte cealkka šaddá riektá.
Čilget geavahuvvo go teavsttas jurdda- vai goallossázut.
Čilget maid finjusáhu mearkkaša.
Čállit teavstta ja bidjat gaskamearkkaid ja stuorra álgobustávid rivttes sajiide.
Árvvoštallat ja čilget teavstta gaskamearkkaid haga ja gaskamearkkaiguin.

Goallossánit

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat goallossánit leat.
Mun máhtán ráhkadit goallossániid.

Fágadoahpagat

Goallossánit
Adjektiivasuorggis
Mearusoassi

Bargobihtát

Dutkat goallossániid ja čilget sániid molsašuvvama.
Čállit goallossániid.
Geassit sániid oktii goallossátnin.
Ráhkadit sániin goallossániid.
Geassit rivttes goallossániid cealkagiidda.
Adjektiivvain ráhkadit cealkagiid main leat goallossánit.
Ráhkadit goallossániid main geavaha heivvolaš mearusosiid.
Merket goallossániid teavsttas.

Interjekšuvnnat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat interjekšuvnnat leat.
Mun máhtán interjekšuvnnaid riektáčállinnjuolggadusaid.
Mun dovddan dábálemos interjekšuvnnaid.

Fágadoahpagat

Vástádussánit
Čuorvvassánit
Jietnadatáddehallan

Bargobihtát

Merket teavsttas interjekšuvnnaid.
Čállit teavstta sárggusráidui mas geavaha interjekšuvnnaid.
Geassit interjekšuvnnaid rivttes sadjái.
Hutkat cealkagiid main geavaha interjekšuvnnaid.
Guldalit lávlagiid ja čállit mo eallit jietnadallet eangalasgillii ja dárogillii. Čállit mo eallit jietnadallet sámegillii.

Konjunkšuvnnat ja subjunkšuvnnat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat konjunkšuvnnat ja subjunkšuvnnat leat.
Mun máhtán geavahit konjunkšuvnnaid ja subjunkšuvnnaid.
Mun máhtán sirret konjunkšuvnnaid ja subjunkšuvnnaid.

Fágadoahpagat

Bálddastahtti/buohtalasti konjunkšuvnnat
Vuolibuš/siskálasti konjunkšuvnnat

Bargobihtát

Válljet cealkagiidda rivttes konjunkšuvnna dahje subjunkšuvnna.
Merket teavsttas konjunkšuvnnaid.
Geassit cealkagiidda heivvolaš konjunkšuvnnaid.
Čállit cealkagiidda rivttes subjunkšuvnna.
Čállit riegádanbeaimuitalusa, mas geavaha konjunkšuvnnaid ja subjunkšuvnnaid.
Čállit čilgehusa ja ovdamearkkaid mo sáhtá diehtit lea go konjunkšuvdna vai subjunkšuvdna.

Lohkosánit

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat lohkosánit leat.
Mun máhtán sojahit lohkosániid.

Fágadoahpagat

Dárkillogut
Sullalogut
Gahčanlogut
Vuodđologut

Čoahkkeelogut
Ortnetlogut

Bargobihtát

Merket lohkosániid teavsttas.
Deavdit tabellii vuodđologuid, čoahkkeeloguid ja ortnetloguid.
Čállit cealkagiid main geavaha dárkilloguid vuodđologus, čoahkkeelogus ja ortnetlogus.
Čilget maid vuodđologut, čoahkkeelogut ja ortnetlogut mearkkašit.
Čállit cealkagiidda rivttes sullalogu.
Geassit cealkagiidda rivttes gahčansániid.
Lohkat teavstta ja čállit buot lohkosániid maid fuomášat teavsttas.
Sojahit lohkosániid buot kásusiid ja loguid mielde.

Oamastangehčosat

Oahppanulbmilat

Mun dovddan oamastangehčosiid.
Mun máhtán sojahit oamastangehčosiid kásusiid, logu ja persovvna mielde.

Fágadoahpagat

Oamastit
Geažus

Bargobihtát

Sojahit oamastangehčosiid genetiivahámis.
Sojahit oamastangehčosiid lokatiivahámis.
Čállit cealkagiid main geavaha oamastangehčosiid.
Čállit mitalusa giđa birra mas geavaha oamastangehčosiid.
Geassit oamastangehčosiid heivvolaš cealkagiidda.
Bidjat sániid oktii vai šaddá heivvolaš cealkkan.
Čállit cealkagiid oamastangehčosiid haga.
Čállit mitalusa somás eahkeda birra mas geavaha oamastangehčosiid.

Partihkkalat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat partihkkalat leat.
Mun máhtán čállit cealkagiid main leat partihkkalat.

Fágadoahpagat

Laktapartihkkalat
Leksemat
Sierranas sánit

Bargobihtát

Čilget maid lassimearkkašumi partihkkalat addet cealkagiidda.
Válljet cealkagiidda rivttes laktapartihkkala.
Čállit cealkagiid main geavaha laktapartihkkaliid.
Bidjat heivvolaš leksemaid rivttes cealkagiidda.
Hutkat cealkagiid main leat leksemat. Čilget mo cealkka šattašii jus sihkku laktapartihkkala.
Merket cealkagiin partihkkaliid mat leat sierranas sátnin.
Čállit teavstta ievttá beaivvi birra mas geavaha partihkkaliid sierra sátnin.

Ráhkadit cealkagiid govaide main geavahat partihkkaliid, ja báddet daid.
Čállit teavstta govaide.

Post- ja preposišuvnnat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat post- ja preposišuvnnat leat.
Mun máhtán geavahit post- ja preposišuvnnaid.

Fágadoahpagat

Postposišuvdna
Preposišuvdna
Báikemearkkašupmi
Áigemearkkašupmi

Bargobihtát

Geahččat ovdamearkacealkagiin man kásusis post- ja preposišuvnnaid váldosátni lea.
Muitalit maid govas oaidná ja báddet go lohká cealkagiid main geavaha post- ja preposišuvnnaid.
Bidjat cealkagiid rivttes kásusii.
Čállit teavstta mas geavaha post- ja preposišuvnnaid.
Čilget man kásushámis cealkagat leat.
Čállit cealkagiid main post- ja preposišuvnnain lea áigemearkkašupmi.
Čállit teavstta govvi, mas geavaha post- ja preposišuvnnaid.

Pronomenat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mat persovdnapronomenat leat.
Mun máhtán geavahit daid mánnggalágán pronomeniid riektá.
Mun dovddan pronomeniid sojahanmáliid.

Fágadoahpagat

Persovdnapronomen
Gažaldat- ja relatiivapronomen
Čujuheaddji pronomen
Resiprohka pronomen
Refleksiiva pronomen

Bargobihtát

Bidjat oktii rivttes pronomenjoavkku, čilgehusa ja ovdamearkkaid.
Ráhkadit juohke pronomenjovkui cealkagiid main geavaha pronomeniid.
Merket teavsttas buot persovdnapronomeniid.
Geassit cealkagiidda rivttes persovdnapronomeniid.
Čállit vuolláisárgojuvvon sániid sadjái rivttes pronomena.
Geassit cealkagiidda rivttes gažaldat- ja relatiivapronomeniid.
Čállit govvi teavstta mas geavaha gažaldat- ja relatiivapronomeniid.
Válljet cealkagiidda rivttes gažaldat- ja relatiivapronomeniid.
Geassit cealkagiidda rivttes čujuheaddji pronomena.
Sohahit ja čállit pronomena.
Bidjat oktii resiprohka pronomena ja cealkaga.
Válljet cealkagiidda rivttes resiprohka pronomena.

Čilget cealkagiid ja resiprohka pronomena.
Geassit cealkagiidda rivttes *ieš*-pronomena.
Sárgat cealkagis rivttes jearransátnái.

Substantiivvat

Oahppanulbmilat:

Mun diedán mat substantiivvat leat.
Mun máhtán sirret substantiivvaid rivttes jovkui.
Mun máhtán sojahit substantiivvaid kásusiid mielde.

Doahpagat

Bárrastávvalsánit
Bárahisstávvalsánit
Kontrakšuvdnasánit
Stávvalat
Dássemolsašupmi

Bargobihtát

Ráhkadit heivvolaš gažaldagaid cealkkaovdamearkkaide maidda *eadni*-sátni sojahuvvon hámis galgá heivet vástádussan.
Čilget ja geavahit ovdamearkkaid maid juohke kásus mearkkaša.
Geassit kásusiidda rivttes jearransániid.
Sirret sániid rivttes stávvaljovkui.
Sohahit sániid kásusiid mielde ovttaid- ja mánggaidlogus ja čilget erenoamášvuodaid ja dovdomearkkaid.
Čállit substantiivvaid, sojahit sániid ja čállit dássemolsašumiid.
Lohkat teavstta ja merket substantiivvaid.
Bidjat oktii rivttes kásusa ja sáni.
Čállit teavstta mii heive govvi.
Dievasmahttit cealkagiidda.

Suorggideapmi

Oahppanulbmilat

Mun diedán mo ođđa sánit ráhkaduvvojit.
Mun máhtán suorggidit ođđa sániid.
Mun gávnnan suorggiduvvon sániid vuodđohámiid.

Fágadoahpagat

Vuodđosátni
Suorggis
Suorggádus

Bargobihtát

Lohkat teavstta ja ohcat das suorggiduvvon sániid.
Válljet rivttes suorggiduvvon sániid.
Suorggidit ođđa vearbba vearbba.
Čállit vearbbaid main suorggiduvvojit ođđa vearbbat ja čilget mo sáni mearkkašupmi rievda.
Geassit heivvolaš vearbba cealkagii.
Ohcat teavsttas nomeniin suorggiduvvon vearbbaid ja čállit daid vuodđohámi.

Suorggidit vearbain nomeniid.
Ohcat vearbain suorggiduvvon nomeniid.
Ohcat divttas suorggiduvvon nomeniid ja čállit daid vuodđohámi.
Merket cealkagiin nomenis suorggiduvvon nomeniid.
Čállit teavstta mas geavaha suorggiduvvon nomeniid.

Vearbbat

Oahppanulbmilat

Mun diedán mii vearba lea.
Mun máhtán sojahit vearbbaid.
Mun earuhan finihhta ja infinihhta vearbbaid.

Fágadoahpagat

Bárrastávvalvearbbat
Bárahisstávvalvearbbat
Kontrakšuvdnavearbbat
Indikatiiva
Potentiála
Konditionála
Imperatiiva
Perfeakta
Pluskvamperfeakta
Infinitiiva
Perfeavtta partisihppa
Aktio essiiva
Aktio nominatiiva
Aktio lokatiiva
Gerunda
Vearbagenetiiva
Vearbaabessiiva
Supiidna

Bargobihtát

Sárgat vearbba rivttes vearbajovkui.
Merket teavsttas buot vearbbaid.
Čilget mii preseansa ja preterihhta lea.
Čilget loguid ja persovnnaid gehčosiid.
Geassit vearbbaid rivttes vuogi vuollái.
Vástidit gažaldagaide ja geavahit rivttes vearbavuogi.
Čállit cealkagiid main geavaha vearbavugiid indikatiivva, potentiála, konditionála ja imperatiivva.
Rievdadit cealkagiid biehttalanhápmái.
Geassit heivvolaš potentiála vearbba rivttes sadjái.
Geassit konditionála vearbbaid rivttes sadjái.
Čállit cealkagiid konditionála biehttalanhápmái.
Válljet cealkagiidda imperatiivva vearbavuogi.
Sohahit vearbba imperatiivva miehte- ja biehttalanhámmis.
Sohahit perfeavtta buot loguid ja persovnnaid mielde.
Sohahit bárrastávval-, bárahisstávval- ja kontrakšuvdnavearbba perfeavtta biehttalanhámmis.
Čállit rivttes pluskvamperfeavtta veahkkevearbba.
Rievdadit pluskvamperfeakta cealkagiid biehttalanhápmái.

Čilget pluskvamperfeavtta ja pluskvamperfeavtta biehttalanhámi.
Čállit vearbbaid infinitiivahámi.
Merket perfeavtta partisihpa cealkagiin.
Ráhkadit aktio essiivva cealkagiid.
Vállje heivvolaš aktio nominatiivva cealkagiidda.
Ráhkadit aktio lokatiiva cealkagiid.
Rievdadit gerunda cealkagiid guvttiidlogu 1. persovdnii.
Čállit vearbba vearbagenetiivan.
Geassit heivvolaš vearbaabessiivva rivttes cealkagii.

Gáldut

Aikio, Ánte. 2017. *Áige - Jeaggejávrrí čiekŋalasat*. Davvi Girji
Biti, Jan Henrik; Eira, Elle Margrethe; Gaup, Mette Anti. 2017. *Šuvva 1. Sámegeiella vuosttašgiellan nuoraidceahkkái*. Davvi Girji
Buljo, Inger Eline Eira. 2003. *Áibmolaččat bohtet*. Davvi Girji
Eira, Anne Marit Guttorm; Eira, Inga Ravna; Gaup, Mette Anti; Sara, Risten Elle; Solbakken, Anne Randi; Stueng, Saia. 2021. *#giellaspáiddar 1. Jo1 Sámegeiella 1*. Davvi Girji
Eira, Anne Marit Guttorm; Sara, Risten Elle. 2021. *#giellaspáiddar 2. Jo2 Sámegeiella 1*. Davvi Girji
Eira, Sára Álehtta Guttorm; Utsi, Marit Alette. 2021. *Imašlaš gomuvuohta*. Davvi Girji
Gaski, Harald; Aage Solbakk. 2003. *Jođi lea buoret go oru*. ČálliidLágádus
Hirvonen, Vuokko. 2018. *Njálmmálaš árbevierut kultuvrralaš árbin*. ČálliidLágádus
Kristiansen, Roald E. 2004. *Davviguovlluid eamiálbmogiid oskkut ja sámi dološ osku*. ČálliidLágádus
Murud, Máret Mikkelssdatter Eira. 2012. *Jahki Sámis. Luonddu olbmo birgen*. ČálliidLágádus

Nuorttanaste nummar 10, Skábmamánnu 2019, 121. jahkegeardi
Nuorttanaste nummar 6, Geassemánnu 2022, 124. jahkegeardi
Nuorttanaste nummar 5, Miessemánnu 2023, 125. jahkegeardi.
Nuorttanaste nummar 1, Ođđajagimánnu 2023, 125. jahkegeardi
Nuorttanaste nummar 4, Cuorománnu 2023, 125. jahkegeardi
Sámi čálakultuvrralaš áigečála *Sámis* nr. 6–7 Cuorománnu 2010
Partapuoli, Káre-Elle; Sara, Marit Ravna Anti. 2024. *Šuvva 2. Sámegeiella vuosttašgiellan nuoraidceahkkái*. Davvi Girji
Pope, Kirsten ja Sára, Máret. 2004. *Eatnigiella. Giellaoahpu váldogirji*. Davvi Girji
Sámediggi. 2019. *Riektačállinrávvagat*
Sára, Máret (doaim.). 2009. *Sámi sátnevádjaset*. Davvi Girji
Slavensky, Klaus (red.). 1994. *Sangens kraft grønlandske og samiske myter og sagn*. Det danske center for menneskerettigheder.

Neahttasiiddut

[Alt du trenger til vlogging - vi guider deg](#)
[Báikenamat](#)
[Báikenamat ja riektačállin](#)
[Bivdu](#)
[Dans med samisk og urfolkstematikk](#)
[Dramatikerforbundet](#)
[Fortellinger og historier på video](#)
[Giellavahku prográmma // Program samisk språkuke](#)
[Girjelohkamat ja mitalusat](#)
[Grammatihkka](#)
[Hatet mot de heliga – Ola Stinnerbom](#)
[Hva er ultraprosessert mat?](#)
[Hvor fisker man laks? – Sjøen](#)
[Jáhkehahhti ja dehálaš](#)
[Laksefiske i sjøen](#)
[Lese](#)
[Lær om virkemidler i film](#)
[maretannesara.com](#)
[- Musikk og alkohol har holdt meg i live](#)
[Parisavtalen](#)
[Pelle Njoammil ja Sáttomielli searat](#)

[Ráđdehus almmuhii sámi álbmotdearvvašvuoda-diedáhusa](#)
[Ridnõaivi ja nieguid oaidni \(2013\) \(čájálmas\)](#)
[Rutetilbud/lokalbuss/Finnmark/](#)
[Sami Shamanism – A Short Summary](#)
[Sámi sátnevádjaset](#)
[Skriv en anmeldelse](#)
[Silbajávri \(2012\) \(čájálmas\)](#)
[Stállu ja guovssahasa bárdni \(čájálmas\)](#)
[Stemmerett for 16-åringer](#)
[Sydisdans](#)
[Teateranmeldelse Dagbladet 9.2.22: «Ellos Eatnu! – Nullpunkt», Det Samiske Nasjonalteatret Beivváš: Med kroppen som våpen](#)
[The Original Sámi Crafts - “Gápmagat”](#)
[Tips til deg som har fått sommerjobb!](#)
[Vil regjeringen bidra til å videreføre den elvesamiske kulturen i Tana ved å innhente tradisjonell kunnskap i forvaltningen av Tanavassdraget?](#)
[VSCO: Photo & Video Editor](#)
[Åpner for å fiske laks i Tanavassdraget](#)